

Röportaj

Turgay ALDEMİR*

Tuba ERKUT**

T. Erkut: Hocam, Göçmenlerin Türk kültürüne uyumu konusunda yaşanan sorunlar ve bu sorunlara yönelik çözüm faaliyetleriniz nelerdir?

T. Aldemir: Öncelikle, bu göç konusunu ele alırken bizim kendi kültür dünyamızı, tarihimizi dikkate alarak kavramsallaştırmayı buna göre yapmamız gerekir. Biz onlara misafirler diyoruz. Göçmenler, mülteciler, sığınmacılar gibi kavramlar; özellikle sığınmacı ve mülteci kavramları batılıların ürettiği başka bir şeyi ifade ediyor. Onların gittiği kültüre uyumu veya asimilasyonu, entegrasyonu gibi yaklaşımlarsa gelenlerin bedenlerini yaşıyor ama kültürlerini, yaşam tarzlarını yok ediyor. Bunun için bizim bu meseleleri, sosyal hareketleri kendi kavramlarımızla tanımlamamız gerekmektedir. Göç nedir, misafirlik nedir, bu sınırlar bizim için neyi ifade ediyor, bizim için meşru mudur, bunların hepsini aslında bu zamanda yaşayan bir Müslüman olarak tartışmamız lazım. Diğer taraftan bu insanların geldikleri, misafir oldukları bu ülkelerde onların bir sığınmacı gibi “uyum” adı altında asimile edilmelerine dönük yaklaşımların da çok daha büyük bir travmaya sebep olduğunu biz müşahede ettik. Bir insanın bedenini yaşatmanın bizce çok anlamı yoktur. Onun DNA’sını var etmekle onu yaşatmak aynı şey değil. Bir insanın huzur ve mutluluk içinde yaşaması, kültürünü, inancını, yaşam tarzını koruyarak devam ettirmesidir asıl önemli olan.

Bugün mülteci kavramı içerisinde ele alınan bu misafirlerimiz, bu kardeşlerimiz Suriye’den çıkarak Batı’ya doğru gittiklerinde, Batı’ya ulaştıklarında pek çoğunun bedeni hayatta olsa da – ki birçoğu da okyanuslarda kayboldu, ölüme terkedildi- Suriye kültürü adına, yaşam tarzı adına, sanatı, edebiyatı adına birçok şeyi yolda kaybediyorlar. Bunun için Suriyelilerin bu göç sırasında Türk kültürüne uyumundan çok, Türkiye’de birlikte yaşama kültürünü merkeze koymamız gerektiğinin daha doğru olacağı kanaatindeyiz. Kaldı ki Anadolu, Türklerin, Kürtlerin, Arapların bin yılı aşkındır, ta Çağrı Bey’in buraya gelişinden, 1011’den bugüne birlikte yaşadığı kadim bir yerdir. Bu coğrafyanın ana kurucusu, aslı unsuru Türkler kadar Kürtler, Kürtler kadar Araplardır. Ana unsur olan bu üç kültürün kendi kültürünü, örfünü, âdetini yaşatarak varlığını ikame ettirmedeği bir Anadolu gerçek misyonunu da yerine getirmez. Bunun için biz sosyal uyum kitapları da yayınladık. Asimilasyondan çok, onları Türkleştirmekten çok onların bir Arap olarak veya bir Kürt olarak yaşamlarını

* Bülbüzade Vakfı Başkanı, aldemirturgay@gmail.com.

** Arş. Gör., Gaziantep Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Tefsir Anabilim Dalı, tubahatip@hotmail.com.

sürdürmesini önemsiyoruz. Fakat buna dönük Türkiye’de çadırkentlerle, şehirde açılan hayat alanlarıyla Suriyelilere büyük fırsat alanları oluşturuldu ama bir Suriyelinin, Suriyeli bir Arap’ın bir Kürt’ün çocuklarını Suriye’deki kültür dünyasına göre yetiştirmesine çok bir olanak hazırlayamadık. Gidebilenler Türk okullarına gidiyorlar. Oralarda da onların müfredatına yönelik ciddi bir çalışma yapılamıyor. Biz bu konunun üniversiteler tarafından ele alınması gerektiğine, sosyal uyum ve entegrasyon konuları konuşulurken bedenlerimizin bir arada olmasından çok kültürlerimizin, devletin de himayesinde, öncelikle saygı görerek yaşatılmasının büyük bir insanlık görevi olduğuna inanıyoruz.

Bir insana yapılacak en büyük zulüm; onun varlığını, bedensel varlığını değil, kültürel varlığını, dinini, dilini, yaşam tarzını yok saymak, şahs-ı mânevisini yok etmektir. Türkiye’de de doksan yıldır zaten böyle bir ötekileştirme yaşıyoruz. Yani bir Müslüman, Kur’ân alfabetiyle dilini konuşamadığı günler yaşadı. Bir Kürt, anadilini konuşamadığı günler yaşadı. Halbuki bunların hepsi, Kur’ân-ı Mübin’in bize anlattığı, Allah’ın âyetleridir, vahyidir. Bilhassa bir sosyal uyum meselesi tartışılırken bizim Almanya’nın İngiltere’nin, Fransa’nın normlarıyla değil de kendi normlarımızla hareket etmemiz gerekiyor. Ben onları da inceledim. Kendi ülkelerine sığınmacı olarak aldıkları farklı ülke vatandaşlarına Alman kültürünü öğretiyorlar ve ona göre davranmalarını istiyorlar. Oysa biz şunun olması gerektiğine inanıyoruz: Evet Alman kültürünü bilsinler. Almanların hassasiyetlerinden haberdar olsunlar ama onların kendi geldikleri coğrafyanın kültürüne göre yaşamalarına da olanak tanınsın.

T. Erkut: Vakıf olarak göçmenlere yönelik faaliyetleriniz hangi alanda yoğunlaşmaktadır?

T. Aldemir: Biz Suriye, Irak, Filistin krizleri sürecinde aktif roller aldık. Dünyanın neresinde bir acı, bir keder olsa onu yüreğimizde hissetmeye çalıştık. Hani Peygamberimiz buyuruyor ya: “Şarkta bir Müslümanın ayağına diken batsa, garptaki bunu hissetmiyorsa gerçek manada iman etmiş olamaz.” El-hak doğrudur. Bazı deyimlerde söylenir işte “ateş düştüğü yeri yakar.” Hayır biz bir Müslüman olarak Peygamber’in bu tasavvuruyla baktığımız zaman o bizi de yakar. Biz onunla ilgilenmeliyiz –ki bu bizim imânî görevimiz. Hatta Tolstoy’un güzel bir sözü var. Diyor ki, “İnsan kendi bedenine bir şey dokunduğunda onu hissediorsa canlıdır. Ama ötekinin başına geleni hissediorsa o insandır.” Öteki dediğimiz işte kendi yerinden yurdundan sökülüp atılmış bu insanların acısını hissetmektir bizi insan yapan. Biz de vakıf olarak bunun çabasıdayız.

Gıda yardımlarımız, giyim yardımlarımız, barınma yardımlarımız Suriye’de ve farklı ülkelerde var. Binlerce tır yardım yaptık o bölgelere. Fakat bir taraftan da çalışma sistemi olarak, yaptığımız her yardımın psikolojik ve sosyolojik araştırmasını gerçekleştiriyor ve ona göre düzenlemeler yapıyoruz.

Mesela bizim vakfımızın yardım mağazaları var. Gaziantep'te, yılda ortalama yüz bin Gaziantep'liye, yüz bin de Suriyeliye fiilen gıda ve giyim yardımı yapılıyor. İhtiyaç sahipleri gelip seçerek alıyorlar. Mağazadan alır gibi. Eskiden biz yardımları götürür, paketleri evlere bırakırdık. Baktık ki komşularının gözü önünde yardım alan veya çocuklarının gözü önünde yardım alan bir babanın babalık misyonunu zedelemişiz iyilik yapalım derken. Komşuluk hukukunu zedelemişiz. İşte birileri "yardım alan falanın oğlu musun, kızı mısın" dediğinde çocuklar babalarına saygıyı yitirmiş. Onun için yardım yaparken başa kakılmadan yapılmalı. Hani Bakara sûresinde Rabbimiz diyor ya, "Başa kakılan bir yardımdansa güzel bir söz daha evlâdır." İncitmemek...

Biz insanların maddi ihtiyaçlarını ilelebet karşılayamayız ama onların gönül dünyasını kazanmayı merkeze koyuyoruz. Suriye'de de bu çalışmaları yaparken sahada baktık ki yardım yapıyoruz ama eksikler var. Ne tür eksikler var? Bu çocuklar eğitilmiyor. Eğitilmiyor derken şu anda Türkiye'de üç milyon Suriyeli var. Resmî rakam iki milyon yedi yüz yetmiş dört bin deniliyor ama kayıtsız olanlar da var. Bunun bir milyon beş yüz elli bini 0-18 yaş grubu ve bunların hepsinin okula gitmesi lazım. Geçen yılki milli eğitim verilerine göre üç yüz kırk bin Suriyeli okullara gidiyordu. Bunlar geçici eğitim merkezleri. Bizim de Türkiye'nin değişik yerlerinde böyle okullarımız var. Suriye'nin içinde yine on ikiden fazla okul açmışız. Şimdi de Cerablus'ta açtık bu okulları. Ama üç yüz kırk bin kişinin yaklaşık yetmiş beş bini de doğrudan Türk okullarına gidiyor. Gördük ki çok büyük bir rakam, bir milyon yüz altmış bin çocuk okula gitmiyor. Bu çocuklar ne olacak? 0-5 yaş düşerse yaklaşık sekiz yüz bin insan ediyor. Bunlar eğitilmediği zaman terör örgütlerinin uyuşturucu şebekelerinin eline düşüyor. Biz "çocuklar okusun" kampanyaları yaptık. Bunların okullaştırılması için. Gaziantep'te de diğer sivil toplum örgütleriyle, valilikle yoğun bir çaba sarf ettik. Suriyelilerin en fazla okula gitme oranının olduğu il Gaziantep. Okula gitmesi gerekenlerin yaklaşık yüzde elliden fazlası okula gitmektedir. Ama diğeri de gitmek istiyor. Okul yok, işte bunların organizasyonu yok.

Bu kişilere tahsis edilen okullara gidiyoruz, oralarda eğitim yapıyoruz ama baktık çocukların zihinleri değişmiyor. Türkiye'deki akademisyenlerden beş kişi Suriyelilerden beş kişi olmak üzere bir ekip kurduk. Suriye müfredatını inceledik. Geçtiğimiz yıllarda yaptığımız bu inceleme altı ay sürdü ve sonucunda ortaya bir süreç çıktı. Baktık ki burada bizim okuttuğumuz kitaplardaki müfredatta da çok ciddi sorunlar var. Yani tarih kitapları problemliler, edebiyat kitapları problemliler, coğrafya kitapları problemliler... Örneğin, Osmanlı'dan, Selçuklu'dan hiç bahsetmiyor. Çanakkale Zaferini, emperyalist Osmanlı'nın savaşı görüyor. Osmanlı'yı öyle tanıtıyor. Böyle birçok şey var. Biz okula gitsin diyoruz ama başka müfredat olmadığından bu müfredatı görüyorlar. Din tasavvuru özellikle, akıl etmeye ve düşünmeye yönelik değil. Bir sürü teferruatın içinde boğulmuş insanlar. Biz bu konu üzerinde çalıştık, bu konuda bakanlığa ulaştık. Başbakanlığa, Cumhurbaşkanlığına ulaştık dedik ki bu konuda çalışma yapılması

ve Suriyelilerin nasıl bir ülkede yaşadıklarını bilmeleri lazım. Bunun için bir sosyal uyum kitabı hazırladık ve bu sosyal uyum kitabıyla da bu arkadaşlarımızın, Suriyelilerin Türk kültürünü bilmelerini amaçladık. Yani ne var Türkiye'de? Türkiye'de mimari var, edebiyat var, sanat var, trafik var, sivil toplum var, siyaset var, aile yapısı ve sistemi var. Burayı tanısınlar. Bu kitabı Arapça ve Türkçe olarak yayınladık. Şimdi akademisyen arkadaşlarla yeni bir çalışma yapıyoruz. BEKAM Araştırma Merkezinde göç araştırmaları merkezi Suriye masası var. Orada Suriyelilerin yüz temel sorununa dönük bir kitap çıkaracağız. Mesela bir Suriyeli, aracıyla kaza yaptığı zaman ne sorun yaşayacak? Ya da mesela bir Suriyeli ev kiraladı. Ev sahibiyile problem yaşadığında ne yapması gerekir? Veya burada evlendi, çocukları oldu, bunu hukuk sistemi içerisinde nasıl değerlendireceğiz? Veya arabasını alıp satacak. Bu ciddi bir sorun. Bunların hepsini sahada taradık, yüz soruya indirdik, yazımını yaptık, şimdi Arapça ve Türkçe olarak bunu basacağız.

Bir diğer sorun Türkiye'de yaşayan Türk vatandaşlarının yabancıları ve Suriyelileri kabulü. Bizde de sorun var. Münevver olmanın, medeni olmanın, insan olmanın ve Müslüman olmanın gereği bizim inanç dünyamızda Allah'ın rızasına giden bu yollardan biri "yolda kalmış"dan, "garip"ten, "guraba"dan geçer. İşte bu konularla ilgili kitaplar üzerinde çalıştık. Sonra eğitim konusuyla ilgilenirken de Suriyeli öğretmenleri aldık. Baktık anlatıyoruz, bir türlü anlamıyorlar. Zihniyet sıkıntısı yaşıyoruz. O zaman dedik ki bunlar ne okuyorlar. Suriyeliler, Suriyeli entelektüel, aydın, alim, öğretmen... Suriyelilerin okudukları kitapları topladık. Birde baktık ki genelde Baas rejimini, komünist sistemi, İslam adına da Şii kültürünü öne çıkaran okumalar yapmışlar. Kitaplarını incelerken bir şey daha dikkatimizi çekti: Türkiye adına onlar için tercüme edilen metinler. Özellikle altmışlı yıllardan sonra Aziz Nesin'i tercüme etmişler. Turan Dursun'u tercüme etmişler. Geçmişte Baas rejiminde Nazım Hikmeti tercüme etmişler. Yaşar Kemal, Orhan Pamuk... Tabii bir kısmını tercüme edenler de Türkiye'den insanlar. Mesela Turan Dursun'u, Aziz Nesin'i Ekmelettin İhsanoğlu tercüme etmiş. Onlar bunları okuyorlar, böyle bir Türkiye tasavvurları var. Yani milletin bu bin yıllık serüvenine hakaret eden, dini ile alay eden, başka bir kültüre, komünist algıya özenen bir yapı. Bu yüzden, " Biz Türkiye'ye gelene kadar sizin Müslüman olduğunuzu bilmiyorduk" diyenler oldu. Tabi onlar da bunla yoğrulmuş. Öğretmen, ama Baas kültürüne göre eğitilmiş. O zaman dedik ki bunların zihniyetinin değişmesi lazım. Bir dizi kitap tercüme ettik Suriyeli arkadaşlarımıza dönük. Tolstoy'u tercüme ettik. Rasim Özdenören'i, Abdullah Ulvan'ı, Aliya İzzetbegoviç'i... Yaklaşık 15 civarında kitabı Arapçaya tercüme ettik. Türkiye ve dünyada karşılığı olan kitaplar. Şuan bu çevirilerimiz devam ediyor. Bunları Suriyelilere, özellikle okula giden okuma yazma gayreti olanlara ücretsiz ulaştırıyoruz. Suriyeliler arasında Türkiye ve Suriye içinde zihniyet değişimi için okuma grupları oluşturduk. Diğer taraftan baktık ki çocukların eğitiminde müfredat sorunu var. Onlara da böyle yaklaşık on kitaptan oluşan

eğitim seti hazırladık. Bizim karakter eğitimi diye bir setimiz vardı. Sahih İslâm akidesini ilkokulda, anaokulunda çocuklara veren bir paradigma üzerinde çalışmıştık Türkiye’de. Bunu Arapçaya çevirdik. Suriyelilere bunu her tarafta ulaştırıyoruz. Diğer taraftan Kürt bölgesi de istedi. Bunu Kürtçeye de çevirdik. Biz dedik ki bir Suriyelinin ya da bir Suriyeli Arap veya Kürdün en önemli ihtiyacı maddî ihtiyacımdan çok bu fikrî ihtiyaçtır. Zihniyeti değiştirmesenz Baas rejimi, Beşşar Esad gider, Deaş gelir. Suriye’de verilen en büyük savaş eski ile yeni, doğru ile yanlış, hak ile bâtil mücadelesidir. İçimizden devşirilmiş bir kısım Müslüman görünümlü hainler Müslümanlara kâfirlerden daha çok zarar veriyor. Maşa bunlar. Burada da biz bu fikrî meseleyi önemsiyoruz. Bu konuda hatta ilahiyat fakültemizin yöneticisi Şehmus Demir hocamız da çok güzel bir çalışma yaptılar. Selefilik konusunu irdelediler. Sonra birlikte çalıştık o konuda. Sağolsunlar o çalışmayı Arapçaya çevirdiler. O çok büyük bir dayanak oldu. Selefilik nedir? Tekfircilik nedir? Şiddet nedir? Bunlar irdelendi. Cinayeti cihatla karıştıran bir İslâm anlayışı türetilmiş durumda. Bu açıdan biz Suriyelilerin eğitim, kültür, sanat hayatına dair çalışmalar yapıyoruz. Bir gazete çıkarıyoruz Arapça. On beş günde bir bunları desteklemek için Suriyeli yazarlar, çizerler, karikatüristler, gazeteciler, entelektüeller burada yazıyor. Kürt, Türk, Arap, Sünni, Alevi, Hıristiyan, hepsine burada söz veriyoruz, İslâm’ın adalet prensibi ekseninde. Bölgede iki yüze yakın Arapça gazete çıkıyor, bizim bu bakış açımızla çıkan tek gazete budur. Suriye’de yayın yapan diğer gazetelerin çoğu Batılı ülkeler tarafından ifsat amaçlı çıkarılıyor. Düşünün feministlerden ateistlere, eşcinsellerden komünistlere pek çok kesim tarafından Suriyelilere yönelik gazeteler çıkarılıyor. Ama bizim en akıllımız, en eğitimlimiz, en iyi Müslümanımız Suriyelilere gıda paketi dağıtmakta, sağlık hizmeti yapmakta. O da güzel. Ama artık biz bu toprakları nasıl bir İslâm tasavvuruyla yöneteceğiz, bunu onlara aktarmamız lazım. Bunun için Türkiye tecrübesi çok önemli. Biz Türkiye’de şiddete bulaşmadan, önümüze konmuş her bariyeri aşarak yeni bir aşamaya geldik. Bu artık Arap dünyası için, İslâm dünyası için, dünya mazlumları için paha biçilemeyen bir tecrübe. Bunları anlatan çalışmalara ihtiyaç vardı. Bunları yaptık. Bunun için bunları anlatan Lübnan’a kadar yayın yapan Radyo Fecr diye bir radyo kurduk. Buradan yayın yapıyor. Burada Türkler ve Suriyeliler, Suriye’nin her bölgesine ortak ümmet tasavvurunu anlatan, ortak insanlık paydasını anlatan, insanın beş emniyetini, can, mal, akıl, nesil ve dini anlatan yayınlar yapıyor. Bu hem Kürtçe, hem Arapça yapılıyor. Az da Türkçe... Türkçeyi de öğrensinler istiyoruz. Böyle bir yayın hayatı yürütüyoruz. Şimdi bir kültür evi açma projemiz var. Gençlik merkezi gibi... Gelsinler, bir arada bulunsunlar, konuşsunlar, tartışsınlar. Gençlerin, fikrî müzakerelere, mayalanmalara ihtiyaçları var. Yoksa Suriyeli gençler hemen şiddete kayıyorlar. Biz içeriye girecek gıdadan ve silahtan daha önemli şeyin kitap olduğuna inanıyoruz. Onlarla uğraşanlar var, onların yeri ayrıdır. Biz Suriye’nin her

noktasına kitap, bilgi, fikir ulaştırmayı kendimize misyon edinmişiz. Çünkü zihniyet değişmezse bu savaş bitmez.

Bu çerçevede yürüttüğümüz bir diğer çalışmamızda, tecrübe aktarımının sağlanması bakımından, Suriye masamızda açmış olduğumuz sivil toplum akademileri. Suriyeli kadın-erkek, genç-yaşlı eğitimlileri bir araya getirerek ondan fazla vakıf ve dernek kurmalarına ön ayak olduk. Türkiye’de Minber Şam diye elliye yakın çalışanı olan, üyelerinin çoğunluğunu akademisyen, doktor, hâkim, savcı, entelektüellerin oluşturduğu bir dernek kurduk. Kadınlara dönük çalışmalar yapan Belkis diye bir dernek kuruldu. Gençlere dair, hukukçulara, doktorlara, sanatçılara dönük çalışmalar yürüten birçok dernek kuruldu bu süreçte. İşte daha geçen hafta, savaşı ve barışı anlatan bir sanat sergisi açtık. Bu coğrafyanın geçmişini, bugününü ve geleceğini anlatan bir resim sergisi açtık. Sanat atölyemiz var. Suriyeli sanatçılar orada ebru, hat, tezhip gibi alanlarda sanatsal çalışmalarını yürütüyor. Gençler için yirmi dörtten fazla spor takımı kurduk. Bunlar aralarında müsabakalar yaptı. En son haziran ayında sayın gençlik spor bakanımızın, valimizin, milletvekillerinin, eski futbolcularımızın da katılımıyla stadyumda bir maç yapıldı. Şimdi Türkiye’deki belli başlı gençlik teşkilatlarına bu teklifi götürdük. Suriyeli gençlerle bir Türkiye kardeşlik kupası yapalım diyoruz. Top dönüyor ortada dili yok, dini yok. Ortak bir payda...

Mesela geçen Cerablus’a gitmiştik. Futbol topu götürdük. Koyduk oynuyor bizim gençler. Hiç kimse gelip iştirak etmiyor. Kapı aralarından pencere kenarlarından bakıyorlar. Derken, yirmi-yirmi beş dakikadan sonra gelmeye başladılar. Sonra elli kişi oldu. Bir sosyal uyum... Sokak oyunları oynattılar çocuklara. Çocuklar gülmemişler. Deaş’ın zulmünden, Esad’ın zulmünden... Dedik ki, başta neden gelmediniz? Dediler ki, “Bu meydanda Deaş yakınlarımızın kafasını kesti ve top oynadı. Böyle bir travmaları var o çocukların. Bunları, sadece karınlarını doyurarak aşamayız.

Mesela tiyatro grubu kurduk Suriyeliler için. Şu anda birçok spor dalında çalışma yürütüyoruz bu arkadaşlarımızla ilgili. Yine akademisyenleriyle, üniversiteden hocalarımızla defaten bir araya geliyorlar. Suriye’nin içerisinde bu faaliyetleri yürütüyoruz. Mantiğimizin temeli şu: Biz Suriyelileri bir sorun olarak görmüyoruz. Suriyeliler Allah’ın aramıza gönderdiği bir fırsattır. Allah nasıl ki Sahabe-i Kiram ve Allah Resulü vesilesiyle Yesrib’i Medine yaptıysa Suriyeliler vesilesiyle de Allah bizi rızıklandırıyor, bereketlendiriyor, bolluk bereket içinde yaşıyoruz. Biz buna inanıyoruz. Suriyelileri sorunun değil, çözümün bir parçası yaptık.

Bizim vakıf olarak yirmi üç komisyonumuz var ve hepsinde Suriyeliler var. Birlikte çalışıyoruz. Onlar bu tecrübeyi Suriye’ye taşıyorlar. Amacımız Suriyelileri bizim bir yere götürüp yönetmemiz değil, onların kendi ülkelerini kendileri olarak yönetmeleri. Batılılar gibi içinden üç tane zekiye, eğitimi seçip diğerlerini bırakmıyoruz. Onlara meslek öğretiyoruz. Onlara kendi toplumsal kültürlerini öğretiyoruz. Bir araya gelip mesela yemek kültürlerini yürütüyorlar.

Üniversitede önümüzdeki süreçte Suriye yemek kültürüne dair sergi açmaları için uğraşıyoruz. Şehirde kaç yerde açtırdık.

Halep yaşasın. Dünyanın en kadim şehri... Bizim kadim şehrimizi yıkıyorlar. Suriye'yi yıkmıyorlar. Sadece insan öldürmüyorlar. Orada insanlığı, insanlığın birlikte yaşama tecrübesini, mimariyi, estetiği, İslâm sanatını, arzı kirletiyorlar. Bu savaş başka bir şey. Bunu gören zihinleri açmamız lazım.

Hülâsa bunlar Suriyelilere dönük yaptıklarımızın sayabildiğim, şimdi aklıma gelenlerin bir kısmı. Biz her alanda onların kendisi kalarak yaşamaları için fikrî, zihnî faaliyetler yürütüyoruz. Türk'üyle, Arap'ıyla, orada yaşayan Hristiyan'ıyla... Hristiyanlarının, Ermenilerinin dahi bir araya gelmesine vesile oluyoruz. Suriye'de varlarsa, burada da onların var olması için, bu toprağa ihanet etmemeleri, Türkiye'deki bu kadirşinas halkın aleyhine gidip de Batılılarla iş tutmamaları, emperyalistlerin burada maşalığını yapmamaları kaydıyla birçok alanda birlikte çalışmalar yapıyoruz.

T. Erkut: İki dezavantajlı grup sayılan kadınlar ve çocuklara yönelik faaliyetleriniz nelerdir?

T. Aldemir: Çocuklara dönük özellikle eğitim programlarımız devam ediyor. Yetim olanlarının bizim çocuklarımızla aynı ortamları paylaşması için sosyal uyum çalışmalarımız var. Onlara savaş travmasını yenmeleri için rehabilitasyon programları yapıyoruz. Annesi ölmüş, babası ölmüş yüzlerce çocuk var, hâlâ ağlayamamış. Geçen bir okulumuzda onlarla ilgileniyorduk. Vali bey de vardı. Gittik oturduk yanına çocuğun. Çocuk onlarca dakika ağladı. Dedik ki, "Ya ne olmuş?" Dediler ki altı ay önce annesi bombardımanda ölmüş. Şimdiye kadar merhametli bir el ilk defa dokunuyor. Çocuk ağladı, ağladı, biz ağladık. Şimdi o çocuk sınıfının en başarılı öğrencisi oldu.

Şefkati, merhameti bekleyen pek çok Suriyeli insanla karşılaştık. Bize soruyorlar: "Suriyelilerin neye ihtiyacı var?" Bizim neye ihtiyacımız varsa onların da ona ihtiyacı var diyoruz. Nasıl bizim çocuklarımız iki gün ilgilenmezsek soluyorlarsa, onlar da öyle. Onlar bizim evlatlarımız. Allah onları bize emanet bıraktı. Birçok gençler var mesela bakıyoruz hayatın bir kenarında kalmışlar. Bunlara dönük bizim kültürel etkinliklerimiz, gezilerimiz var. Türkiye'de bu alanda çalışmış çok güzel vakıf ve dernekler mevcut. Onlarla birlikte Suriyelilerin rehabilitasyonunu sağlamaya çalışıyoruz. Savaş travmasını aşmaya yönelik. Mesela kaç tane çocukla karşılaştık hafızasını kaybetmiş, ailesi yok, buraya gelmiş, yaralı... Bunlar dayanacak birer dayanak arıyorlar. Biz bunlarla ilgili, özellikle vakfımızın hanımları, aile merkezli çalışıyoruz. Onlar çok yoğun bir çalışma yürütüyorlar. Kapı kapı nerede bir sahipsiz çocuk varsa, dezavantajlı bir kadın varsa ona aile olmaya çalışıyoruz. Şu anda on bin dört yüz elli dört yetimle ve bin altı yüz de aile ile ilgileniyoruz. Bu kadınları Türk ve Suriyeli diye ayırmadan bizim kadınlarımızla birlikte meslek edindiriyoruz. Önce bizim

yetişkin annelerimiz ile annelik eğitimi veriyoruz onlara. Böyle, bir sınıfa toplayarak değil...Anadolu'da analarımız vardır ya, onlar bu işte görev görüyorlar. Ondan sonra bunlara meslek edindiriyoruz, evlerinin ihtiyaçlarına destek oluyoruz. Daha sonra zaten evlerinin ihtiyaçlarını kendileri karşılıyorlar. Bir de bunların örgütlenmesi için bilinç toplantıları yürütüyoruz.

Bilinenin aksine Suriye'nin eğitim, okuma yazma oranı Filistin'den sonra İslâm dünyasındaki en yüksek oran. Savaştan önce yüzde doksan üç-doksan dört arasında... Mesela Mısır'da yüzde elli sekiz. Suriyeliler bilinçli bir toplum. Ama biz altı yıldır bunlara eğitim vermeyerek cahil bırakmışız. Böyle de bir süreç yaşıyoruz. Suriye'nin kadınları Türkiye'dekilerden daha çok okuyup yazmış. Ben iki binli yıllarda ve daha öncesinde Suriye'ye çok gittim geldim. Suriye'de kadınların çoğu araba kullanıyordu. Sosyal hayatları çok iyiydi. Burada da öyleler. Onlarca hanımefendi var doktor, avukat, hukukçu, siyaset bilimi okumuş, dil okumuş, mühendislik okumuş. Ve son derece münevverler. Bu açıdan biz, kadınların Türkiye'de de sosyal hayata katılması, diplomalarının onaylanması, kendilerine çalışma izni verilmesi konusunda pek çok çalışma yürüttük. Hamdolsun epey de yol aldık. Özellikle bizim hanımlarla beraber yoğun bir çalışma içerisindeyiz. Birlikte Türkiye içinde ve Suriye içinde aktif programlar yürütüyoruz. Çünkü Suriye'nin geleceğini yetiştirecek olanlar kadınlardır. Merhum Aliya İzzetbegoviç diyor ki, "Cahil bırakılmış bir anne geleceğin yüz akı, göz aydınlığı nesilleri yetiştiremez." Yetiştiremediğimiz zaman da topraklarımızda hep kan gölü, hep savaş, hep kavga olur. Bunun temeli cehalettir. Yanlış din algısıdır. Emperyalist eğitim sistemleridir. Terbiyeden ve ahlaktan uzak eğitim sistemidir. Terbiyeyi de anne verir. Aile terbiyesinden uzak oldukları için, dünyanın en eğitimli insanların 15 Temmuzda ne yaptığını gördük. Çünkü terbiye bizim kültürümüzde anneden verilir. Babaanne, nine verir bu terbiyeyi. Sonra dede verir. Sonra anne baba bunu çocuk üzerinde şekillendirir. Yoksa bilgi tek başına yetmiyor. Biz Suriye'nin aile yapısının korunmasına dönük çalışmalar yapıyoruz.

T. Erkut: Vakıf olarak Suriyeli öğrencilere yönelik çalışmalarınız; Suriyelilere ders veren okullarda ders gören öğrencilerin Türk öğrencilerle entegrasyonunu sağlama amacıyla gerçekleştirdiğiniz faaliyetler var mı?

T. Aldemir: Şu anda Gaziantep'te, Urfa'da, Hatay'da, Maraş'ta, Adıyaman'da, Malatya'da, Adana'da, devlet okullarıyla ve oradaki valiliklerle birlikte açtığımız geçici eğitim merkezi statüsünde iyilik okulları var. Buralardaki hocaların gelişimini, bakanlıktan da yardım ve onay alarak hizmet içi eğitimler vererek sağlıyoruz. Ancak Suriyelilerin ayrı okullarda eğitim görmesinden çok Türk okullarına gitmesi gerektiğini düşünüyoruz. Burada da ciddi bir entegrasyon sorunu yaşanıyor. Kitap ve altyapı uygunluğu yok. Şu anda bunu müzakere ediyoruz. Çünkü onlara kendilerini ifade etme alanı açmak gerekir.

Geçmişte biz bunu yaşadık. Geçmişte okullarımızda her sınıfta bir tane yetimhaneden gelen çocuk olurdu. Onun adını kimse bilmezdi. Ona “yuvalı” denirdi. O çocuk da orada öfke biriktirir sonrasında toplumda acımasız bir katile dönüşür, bir yankesiciye veya hırsıza dönüşürdü.

Şimdi, Ankara’da alınan kararlarla bu iş bitmiyor. Burada özellikle gönül yaralarını iyileştirecek şey gönüldür, gönüllülüktür, sivil toplumdur. Açık yaraları devlet kurumlarında çözebilirsiniz. Hastanelerde iyileştirebilirsiniz Ama burada asıl şimdi bu kadirşinas Anadolu halkına, Türkiye’nin milletine bir görev düşüyor. Her Suriyeliye şefkat ve merhametle yaşama hakkı tanıyan kampanyalar başlatmalıyız. Onların kendi isimleriyle, kendi kültürleriyle kendi çocuklarımız kadar aziz olduğunu, onlar kadar özel olduğunu ve onların Rabbü’l-âlemîn’in de emaneti olduğu bilinciyle yeniden Türkiye’de tüm eğitimcilerimizi tüm çocuklarımızı, gençlerimizi bu konuda bilinçlendirme kampanyası yürütüyoruz. Yoksa onların gördükleri ötekileştirme ve şiddet bize karşı büyük bir öfkeye dönüşür, büyük bir tepkiye dönüşür. Maazallah bu, iki milletin tekrardan kopuşunu da beraberinde getirir. Bu anlamda eğitim çalışmaları yapıyoruz.

T. Erkut: Bülbülzade vakfının göçmenler ile teması Suriye’den göçle birlikte mi başladı?

T. Aldemir: Hayır biz, I. Körfez savaşında Kuzey Irak’tan gelen Kürtleri Habur’da karşıladık. Onlara çadırlar kurduk. Belki bugünkü kadar bilgimiz, imkânımız, tecrübemiz yoktu ama oradaydık. Halepçe’ye gittik oradaki insanlara yardım etmek için. Filistin’e, Filistin mülteci kamplarına gittik. Afrika’da bu anlamdaki birçok çalışma alanlarına gittik. Asya’ya gittik. Bosna savaşındaki mülteci krizinde fiilen sahada çalışmalar yürüttük. Bunların hepsi, bu yardım çalışmaları, bu sivil toplum çalışmaları Suriye meselesinde bize daha tecrübeli olma, daha fazla alanda çalışma yapma ve ilgili kurumlarla, devlet kurumlarıyla veya Türkiye içindeki ilgili sivil toplum örgütleriyle de koordineli çalışma fırsatı kazandırdı.

T. Erkut: Burada birlikte çalıştığımız Suriyeli veya Iraklı, bir sivil toplum hareketi içerisinde yer alan âlimler var mı?

Suriye savaşının başlamasıyla Türkiye’ye gelince dedik ki bu meselenin çözümü için öncelikle Suriyeli âlimleri toplayalım. Yüze yakın Suriyeli âlimi vakfımızda bir araya getirdik. İki günlük bir çalışma yaptık. Suriye’de ne oluyor, âlimler bu işin önünde olsun düşüncesiyle. Tabi ilk planda çok sıkıntılar oldu birbirlerini hiç görmemişlerdi. Bir kısmı birbiriyle aynı toplantı salonunda olmak istemedi. Zaten onun için bu parçalanmışlık yaşandı. Suriye’deki ilim adamlarının Suriye savaşında yeteri kadar sorumluluk üstlendiğini söyleyemem. İçlerinde istisnalar var. Çok yürekli, çok yiğit âlimler tanıdım. Bir kısmı da

cephede şehit oldu onların. Burada durmaktansa cepheye giderim dedi. Ama Arap ülkelerine koşan, Batı'ya koşan çok Suriyeli âlim de oldu ve onlar kendi topluluklarını terkettiler.

Türkiye'de de Suriyeli âlimler var. Onlarla bir araya geliyoruz ve temel hedef olarak, Suriyeli gençlerin, çocukların bu savaş sürecinde cahil kalmamaları için eğitimden kopmamaları için çaba sarf etmeleri için çalışıyoruz. Çünkü bizim inanç dünyamızda şu vardır, Hz. Peygamber'den aldığımız: En kritik savaşta dahi Allah Resulü ashab-ı suffeyi kapatmamıştır. Orada bir grup bırakmıştır. Denilmiştir ki, onlar ilimde derinleşsin, kalan kadın, çocuk ve yaşlıları eğitsin, sonra savaştan dönenleri de irşad etsin. Biz bu ashab-ı suffe mekanizmasının Suriye savaşında Suriye âlimleri tarafından Suriye içinde ve Suriye dışında Suriyelilerin olduğu yerlerde yeterince organize edilmediğini gördük. Bu olmadığı zaman savaştan gelenler eğitimden kopuyor; kalanlar canının derdine düşüyor. Bunun için yeniden Suriyeli âlimleri Suriye topraklarında sorumluluk almaya davet ediyoruz.

T. Erkut: Şehrimizde göçmenlerin tespit edebildiğiniz en önemli sorunları nelerdir? Kamplarda veya kamp dışında iskân edilen göçmenlerin yeterli hayat şartlarına sahip olduklarını düşünüyor musunuz?

T. Aldemir: Bir defa biz misafirlerimizin çadır kentlerde yaşamalarını kabul etmiyoruz. On-on beş metre karelik, sosyal ihtiyaçları toplu halde karşılanan bir hayat insani ve İslami bir hayat olamaz. Burada bir aile hayatı olmaz. Burada doğan çocuklar yeniden İslam medeniyetinin Medinelerini kuramaz. Burada doğan çocuklar, burada büyüyen çocuklar yeniden emperyalist Batılılarla hesaplaşacak bir özgüven kazanamazlar. Biz burada bunların bedenini yaşıyoruz, evet. Allah razı olsun buna vesile olanlardan. Devlet büyük işler yaptı. Fakat çadır geçici bir yerdir. Beş yıldır, altı yıldır bir insan çadırda kalmaz. Çünkü bizim inancımızda şu var: Kendinize yapılmasını istemediğiniz şeyi başkasına yapmayın. Kendinizin gönül hoşluğuyla alamayacağınız şeyi hayır olarak, zekât olarak vermeyin. Ben o çadır kentlerde aile olarak yaşayamam, bir başkasının yaşammasını isteyemem. O zaman millet olarak bir adım daha atacağız, devleti bu konuda zorlayacağız. Bu çadır kentler geçici uyum yerleridir. Oradan hemen ilk altı aydan sonra şehir içine taşınmalıdır.

Onlar için ayrı mahalleler yapılması da yanlış olur. "Onlar" diye bir şey yok. Bu sınırlar SycesPicot antlaşmalarıyla çizildi. Sayın Cumhurbaşkanı Lozan diyor bakın. Ama Suriye dediğiniz yer, yüz sene önce buradan vali gönderdiğimiz bir yer. Yine gönderelim demiyorum. Ama şu an bir taraftan Fırat Kalkanı'nı yürütüyor, diğer taraftan duvar örüyor. Bunlar kültürel kodlarımızı bölen girişimler. Bunun için Gaziantep bu konuda önemli bir örnek. Sayın valimize, belediye başkanlarımıza, bu konuda sorumluluk almışlarımıza ve

özellikle sivil toplum kuruluşlarımıza, hassaten de bu şehrin halkına teşekkür ediyorum. Suriyelileri kardeş bildi, bağrına bastı.

Buradaki emniyet verilerine baktığım zaman -sürekli takip ederim- Suriyelilerin suç işleme oranı Türklere daha az. Bizim sokaklarımızda dilenen Suriyeliler daha az. Çalıştık bunu. Bu kişiler alındı ve meslek edindirildi. İstanbul'da, Ankara'da, oradaki yöneticiler görevlerini yapmadıkları için, ışıklarda dilenenler had safhada.

Suriyeliler dilenci değil, Suriyeliler hırsız değil, Suriyeliler eğitimsiz, kültürsüz değil. Hepsi ekmeğe muhtaç değil. Allah, "günleri aranızda gezdiririm" diyor. Bunun için Suriyelilerin Türk toplumu içinde yer aldığı bu süreçte çok güzel komşuluklarımız oldu. Çok güzel dostluklarımız... Şuanda dokuz yüze yakın Suriyeli firma var bu şehirde. Çalışıyorlar, ekonomiye değer üretiyorlar. Kırtktan fazla büyük işletme var. Her sektörde çalışan Suriyeliler var ve bunlar çalışkan insanlar, münevver insanlar. Her toplumun asalağı vardır. Her toplumun sorunlu insanı vardır. Oranın da olacak. Burası vicdanlı ve merhametli bir şehir, ben burada sokakta bir Suriyelinin kaldığına çok ender rastladım. Bir defa şahit olduğum bir şey: Kilis garajının orada bir gece vaktiydi. Bir aile gelmiş, kalacak yer bulamamış. Durdum, gördüm orada iki kişi arasında tartışıyor, bugün ben götüreceğim diye. İşte gerçek kahramanlar bunlar. Ve şu şartla anlaştılar: Tamam bugün sen götür ama yarın da bu misafiri bana ver. Çünkü Gaziantep, Kurtuluş Savaşı'nda kızını, çocuğunu, hanımını götürmüş, Suriye'ye emanet bırakmıştı.

İçimizde sorunlular yok mu? Olacak, bunların hepsi olacak. Ama iyi bir sınav veriyoruz. Yanlışlarımız var, eksikliklerimiz var, Suriyelileri incittiğimiz yerler var. Bunları da konuşarak, tartışarak hep beraber çözmeye çalışıyoruz. Biz de acemiyiz. Dünyada hiçbir ülke bu kadar insanla bir arada yaşamadı. Gaziantep üç yüz elli- dört yüz bin Suriyeli ile birlikte yaşıyor, nüfusun beşte biri. Ama hamdolsun tam bir uyum var. Avrupalılar on kişi, yirmi kişi, elli kişi almak için referandum yapıyorlar. Birileri sınırlarını korurken biz burada insanlığı koruduk. Ve bunları zengin, fakir diye ayırmadık. Bunları okumuş, eğitilmiş, kültürlü, Hıristiyan, Müslüman, gayrı Müslim, Ermeni diye ayırmadık. İlgilendiğimiz insanlardan bazılarının ben bir yıl sonra Dürzi, Marunî, Hıristiyan olduğunu öğrendim. Vakıfta beraber çalışıyoruz. Adam dedi ki, "Benim ne olduğumu biliyor musunuz?" Hafız Karput Suriyeli yönetmen. Dedi ki, "Ben gayrı Müslim'im" Öbürü dedi ki, "Ben Dürzi'yim." Ama insandı. Bağrıma bastık. Gaziantep işte bu açıdan farklı kültürleri, farklı inanç gruplarını, farklı yaşam tarzlarını bir arada tutmaya çalışan bir şehir. Bunu bozmak için işte Amerika büyükelçisi hedef gösteriyor defaten. Deaş bomba patlatıyor. PKK saldırıyor. Niye? Bir düğün evini bombalıyorlar. Bir Kürt- Türk savaşı çıkaralım, bir Alevi-Sünni çatışması çıkaralım, bu huzuru bozalım diye. Gaziantep modelini bozalım diye. Ama bozamayacaklar. Çünkü biz bunu bilerek yapıyoruz. Biz bunu inanarak yapıyoruz. Biz bunu kendi cennetimiz için yapıyoruz.

T. Erkut: Savaşın uzun süreceği düşünülürse Türkiye göçmenler için bir gelecek vadediyor mu? Yoksa göçmenler giderek Batı'ya yönelecekler midir?

T. Aldemir: Göçmenlerin Batı'ya akışı durdu. Çünkü Batı bir hayal, oraya gidenlerin bir kısmı geri gelmeye başladı. Türkiye adımlar attıkça... Mesela akademisyenlere çalışma izni verileceği konuşuldu, bir hafta içerisinde beş binden fazla başvuru oldu ve bunların bir kısmı Batı'daydı. Ben burada Batı'da aldığımın yarı fiyatını alayım, burada çalışayım diyorlar. Ama Türkiye bu konularda çok geç kaldı. Bürokrasiyi affedemiyorum. Yani biz burada bunları çalışıyoruz, gönderiyoruz dosyalarımızı. Çöle akan nehirler gibi Ankara koridorlarında kayboluyor.

Suriye meselesi diye bir şey yoktur. Bu, Türkiye'nin, bu coğrafyanın geleceğidir. Şam'ın güvenliği Türkiye'nin geleceğidir. Halep'in değil, Şam'ın güvenliği. Şam böyle olduğu sürece Türkiye huzur içinde oturamaz. Hiçbir ülkenin güvenlik koridoru sınırından başlamaz. Bunu son dönemde Sayın Cumhurbaşkanı defaten ifade ediyor. Sınırlarımızın ötesinde de bir düzen kurmazsak burada biz güvenlikten bahsedemeyiz. Onun için Suriyelileri alıp Türkiye'de çalışma izinlerini hızlandırmamız lazım. Bu, Türklerin işsiz kaldığı anlamına gelmiyor. Teşvikler var. Türkiye mesela birçok alanda işçi bulamıyor, girişimci bulamıyor. Topraklarımızın birçoğu ekilip biçilmiyor. Bunları bile geçici tahsis etsek buralarda Suriye'nin çalışkan insanları üretime katkıda bulunurlar. Bizim mesela bir organik tarım ve dil köyü projemiz var. Hem çalışacak hem üretecek hem de dil öğretecek. Üç milyon Arapça bilen Suriyeli var, biz hala bir Arap gördük mü başımızı önümüze eğiyoruz dinimizin dili konusunda. Bunlarla ilgili bu fırsatları değerlendirsek... Ben Türkiye'de bu konularda son zamanlarda atılan adımların iyiye gittiğini ama biraz yavaş gittiğini görüyorum.

Türkiye'nin Suriye meselesi sadece bir güvenlik meselesi değil, yeni Türkiye'nin İslâm coğrafyasındaki karşılığını mayalaması için üç milyon Suriyeli Arap, Kürt ve Türkmen büyük bir fırsattır ve dünyada en çok gezen milletlerden biridir. Bunu fırsata çevirip iç barışımıza, İslâm dünyasının barışına ve dünya barışına katkıya dönüştürebiliriz.

T. Erkut: Özellikle Suriyeli göçmenlere yönelik devletin ve sivil toplum kuruluşlarının maddi yardımlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

T. Aldemir: Üç milyona yakın Suriyelinin iki yüz yetmiş dört bini çadır kentlerde yaşıyor. Devlet daha çok buralara harcama yapıyor. Suriyelilerin onda dokuzuyorsa şehirlerde yaşıyor. Ve bunlara da sivil toplum örgütleri, halk yardım elini uzatıyor. Bir de sınırın öbür tarafında, sınır boylarında Türkiye'deki sivil toplum örgütlerinin ve Türkiye'nin, Anadolu halkının desteğiyle yaşayan üç milyon Suriyeli daha var. Biz aslında fiilen altı milyon Suriyeli ile ilgileniyoruz. Sınır boylarında nüfus on katına çıkmış. Onlarca çadır kent var. Bunlar da yaşam ihtiyaçlarını Türkiye'den karşıyorlar. Dolayısıyla yapılan yardımlar, evet

yapılması gerekenlerin yanında eksikleri olabilir, ama çok ciddi miktarlar tutuyor. Ama biz bu yardımların -şu an işte yirmi milyar dolardan bahsediliyor- oranlarının iyi yönetilmediği kanaatindeyim. Mesela bu yardımların, başbakanlık verilerine göre söylüyorum, yüzde yetmişine yakını gıda olarak ulaştırılıyor Suriyelilere. Yüzde on beş-yirmisi sağlık harcamaları olarak kendilerine ulaştırılıyor. Geri kalanı da barınma olarak ulaştırılıyor. Yüzdeye bile girmeyen bir eğitim payı var. Kültür hiç yok, imarat yok, sanat yok, sinema hiç yok.

Mesela, Türkiye'nin en önemli yönetmenlerinden biridir Derviş Zaim. Geldi, burada üç defa sahayı gezdirdik. Şimdi bir Suriye filmi çalıştık, Suriye'de yapılanları ve Türkiye'nin yaptıklarını anlatan. Böyle bir şey hiç yapılmamış, Suriye'de yapılanları ve bizim yaptıklarımızı anlatan hiçbir film yoktur. TRT'nin hiçbir girişimi yok, özel televizyonların da yok. Ama Batılıların var. Adam bir şişe su veriyor İsveç'te, onunla ilgili üç tane film çekiyorlar. Bu açıdan ben devleti ve bu konuda çalışan sivil toplum örgütlerini bundan sonra bir şekilde bu alana da eğilmeye davet ediyorum. Suriyeliler diyorlar ki, biz bir şekilde karnımızı doyururuz. Bize bu alanlarda yardımcı olun. Bunların örgütlenme hakkı, mücadelelerini anlatma fırsatı olmalı.

Mesela biz Derviş Zaim'in ve Kemal Öztürk'ün de rehberliğinde beş yüz elli soruda bir sesli tarih çalışıyoruz. Şu anda başladık bu projeye. Yaklaşık yüz Suriyeli önde gelen âlim, entelektüel, gazeteci, iş adamı, kadın, çocuk, genç, hikayesi olanları kamera karşısına alıyoruz. Beş yüz elli soruyu yöneltiliyoruz muhataba. O da cevap veriyor. Sorduğumuz sorularda tekrar o olayları yaşayıp hüngür hüngür ağlayanlar görüyoruz. Ve bunların çoğu unutulmuş. Orada yaşanan soykırımı, insanlık suçunu dünyaya duyurmak, tarihe not düşmek için çalışmamız gerekiyor. Bunu bizim yapmamız gerekmiyor aslında, bunu devletin yapması gerekir. Ama bunu düşünen yok. Herkes sadece çadır kentlerle övünüyor ama Suriye'de ne oldu, ne yapıldı, dün ne oldu, bugün ne oldu kimse sormuyor. Biz şimdi Cerablus'ta da öyle bir şey yapıyoruz. Aşama aşama çekiyoruz. Her gün orası bir bahar mevsimi gibi canlanıyor. Siyah-beyazdı ilk hafta. Ama şimdi oraya oyun parkı kurduk, okul yaptık. Şimdi ağaçlandırma yapacağız. Gerçek faaliyetler bunlar. Bunları da Suriyeliler ile birlikte yapıyoruz.

Bundan sonraki süreçte Türkiye sivil toplum örgütleri olarak ölçek büyütmemiz, gıda, giyim, kurban ve diğer yardımların bir adım ötesine geçmemiz lazım. İnsanın yüreğine, insanın aklına, fikrine, kültürel dünyasına, inanç dünyasına, düşünce biçimine yani sahîh bir İslam akidesiyle insanlık ortak paydasında düşünmesine ve kendi kültürünü de yaşamasına dair çalışmalara öncelik vermemiz lazım. Bizler gıda yardımı yapmak için dünyanın her yerine gidiyoruz. Ama bizden sonra Batılılar gidiyor kitap veriyor. Biz karınlarını doyuruyoruz, onlar kafalarını doyuruyorlar. Biz bu alanlara yönelmediğimiz takdirde savaş sona erse bile, emperyalistlerce zihinleri ifsat edilen insanlar bölgenin huzuruna, barışına hâlel getiriyor. Nitekim I. Körfez Savaşında Amerikalılar Kuzey Irak'taki Kürtleri aldı, eğitti, getirdi, şu an orada küçük bir

Amerika kurdular. Bunu Suriye için de yapıyorlar. Bu konuda duyarlılık göstermemiz gerekiyor.

T. Erkut: Türk toplumunun Suriyeli göçmenlere yönelik olumsuz düşüncelerinin haklı gerekçelere dayanıp dayanmadığı konusunda düşünceleriniz nelerdir?

T. Aldemir: Bir kısım kaygılar var. Bir kısım yanlışlıklar da olabilir. Ama bizim kültürümüzde, inancımızda şu vardır: Kötü şey büyütülmez, ayıplar örtülür, bunlar ifşa edilmez. Ve bu davranış bizi Allah'a yaklaştırır. Suriyelilerden yanlış yapanlar olabilir. Bir kısmı ihtiyaçtan yapıyordur. Bir kısmı orada dikta bir rejimdeydi, muhaberat ve disiplin vardı ve burada özgür bir ortam buldu. Bu özgürlük ortamını algılayamadığı için bazı yanlışlar yapanlar olabilir. Ama Suriyelilerin tamamı asla öyle değil. Bunun için bizim Türk toplumunun Suriyelilere ve farklı milletlere karşı ciddi bir eğitimden geçmesi lazım. Okullarda bizim milletimizin sosyal uyumuna yönelik dersler konulması lazım. Üniversitelerde şimdi mesela sosyal sorumluluk projeleri uygulanıyor. Biz üniversiteden epey öğrenci alıp bu çalışmalarını beraber yürütüyoruz. Fikirleri o kadar çok değişiyor ki. Geçen gün burada oturuyoruz, üniversiteden iki hocamız var, bu konuyu konuşuyorlar. İşte Suriyeliler şundan anlamaz vs. Bizim burada bir sanat atölyemiz var. Atölyede de Suriyeli hocalar çalışıyorlar. Götürdüm, onlarla tanıştırdım. Bizim o hiç kimseyi beğenmeyen arkadaşlarımız şimdi onlardan ders alıyorlar.

İnsan bilmediğinin düşmanıdır. Anlatmamız lazım. Onun için medya çok önemli. Bizim medya maalesef iyi şeyleri haber yapmıyor. Üç beş tane kötü olay da büyütülüyor. Bu yüzden ivedilikle güzel hikayelerin topluma anlatılması lazım. Suriyelilerin verdiği büyük kadirşinaslığın paylaşılması gerekir. Ve ben şuna şahidim: Biz yardımlar yapıyoruz. İnanın, götürdüğümüzde "Ya bize vermeyin, bizden daha az ihtiyacı var ama önce şurada bir Türk oturuyor ona verin ki yanlış bir şey düşünmesin." diyen onlarca Suriyeli var. Türk toplumuna anlatılırsa bu mesele, çok iyi anlar. Çünkü bu halk, Ömer Seyfettin'in dediği gibi, âlim değildir ama ariftir. Paylaşılınca anlar. Ve bunu her sorunda da gösterdi. Suriye meselesinde bir kısım okumuşlarımız, az çok bu devletin imkanlarından daha fazla yararlananlarımız çıkıp olumsuzlukları ön plana çıkardılar. Halkta sorun yok. Sorun, okudukça halkına yabancılaşanlarımızda var. Onlar da bunlarla temas ettikçe bu süreç değişecektir diye düşünüyorum.

T. Erkut: Vatandaşlık ya da ümmet denklemine Suriyelilerin konumunu nasıl değerlendiriyorsunuz? Göçmenlerin birtakım hakları edinmesi için muhakkak yasal bir tanımlamaya dayanmak mı gerekir, yoksa ümmet bilincinin canlı tutulması yeterli olacak mı?

T. Aldemir: Şimdi bu modern dünyanın vatandaşlık tanımı, devlet tanımı, ulus-devlet tanımı maalesef birçok sorunu da beraberinde getiriyor. Bir defa biz insanlık paydasında beraber yaşıyoruz bu dünyada. Bizim doğarken seçme hakkımız olmayan hiçbir şey üstünlük nedeni olamaz. Yani ben burada doğmuşum, Suriyeli orada doğmuş... Paylaşmak esastır. Çalışarak tabi. Bunun için Türkiye'nin, Sayın Cumhurbaşkanı'nın dillendirdiği o vicdan konusunun, merhamet konusunun ve bu konulara karşı duyarlılığın altını dolduracak bir hukuk sisteminin olması lazım. Şu anki anayasada, bırakın Suriyelileri, bir kısım konularda Kürtlere yer bulamıyoruz. O zaman yeniden çok dilli, çok kültürlü ve çok dinli aynı zamanda çok hukuklu bir anayasal sistemi ivedilikle getirmemiz lazım. Bunun içerisinde Suriyeli de Iraklı da unutulmamalı. Anadolu kaç medeniyet havzasının, imparatorluğun başkentidir. Burayı Avrupa'nın herhangi bir ülkesi ile karıştırmayalım. Burası dünyanın her milletinin ve her mezhebin, meşrebin, kültürün geçiş yeridir. Onun için bunların varlığı bir tehdit değil. Biz o kadim adalet teorisinin altında, herkes için adalet, herkes için özgürlük, herkes için merhamet ve vicdan diyen bir felsefeyi burada hâkim kıldığımız zaman buranın imkânları hepimize yeter ve yeniden İslâm dünyasındaki kaosu, Avrupa'nın estirdiği o sömürgeciliği bertaraf edebiliriz.

Bizim vatan tasavvurumuzun başkentidir Anadolu. Bizim gerçek ülkemiz o gönül coğrafyamız dediğimiz Afrika, Asya, Ortadoğu, Balkanlar... Devletlerin sınırları olabilir. Ama düşüncelerin, fikirlerin, vicdanların, merhametlerin sınırları olamaz ki. Şurada bir acı varsa bu Türk mü Suriyeli mi diye bakamayız ki. Şurada bir hasta var, şurada bir cenaze var, şurada bir yaralı var onun milliyetine bakamayız. İnsan mı? İnsan. Canlı mı? Canlı. Onu insan-hayvan diye bile ayırmayız. Biz bunları yaşattıkça var olmuşuz. Onun için ecdadımız demişler ki, "Mezhebini, meşrebinini, dinini gözetmeden insanı yaşat ki, devlet yaşasın. İşte bu telâkkiyi yeniden hâkim kılmamız lazım.

Interview*

Turgay ALDEMİR**

Tuba ERKUT***

T. Erkut: Dear professor, what are your solutions for the issues related to migrants' adaptation to Turkish culture?

T. Aldemir: We should perform conceptualization by observing our own culture and history when we examine the topic of migration. We call them guests. The concepts of immigrant, refugee, or asylum-seeker, particularly the last two, indicate something different generated by the western people. Concepts related to their adaptation to the host culture or their assimilation and integration keep their bodies alive but terminate their cultures and lifestyles. Therefore, we need to define these issues and social movements through our own concepts. On one hand, as the Muslims of the modern times, we need to discuss what immigration or visiting is, what these borders mean for us or whether this is legal for us. On the other hand, we observed that approaches related to assimilating these people as asylum-seekers under the concept of "adaptation" in the host country caused greater traumas among them. Keeping people's bodies alive does not mean a lot to us. Keeping their DNA and their bodies alive is not the same thing. What is important is to ensure that people live in peace and happiness and maintain their cultures, beliefs, and lifestyles.

When these people, who are our guests and brothers, begin their journeys West from Syria and reach there, they lose many concepts related to Syrian culture, lifestyle, art, and literature even if most of them are alive, despite some who get lost in the oceans or are taken by death. Therefore, we are of the belief that we should focus on the coexistence of Syrian and Turkish cultures rather than Syrians' adaptation to the Turkish culture. Anatolia is an ancient region where Turks, Kurds, and Arabs have been living together for more than 1000 years since the arrival of Chaghri Beg in 1011. The main actors of this geography are also the Kurds as much as Turks, and Arabs as much as Kurds. Anatolia, where these three cultures cannot live together by maintaining their cultures, traditions and customs cannot fulfill its essential mission. For that purpose, we have published social adaptation books. We value their ability to live as Arabs or Kurds rather than assimilating them or making them more Turkic. A great area full of

* This paper is the English translation of the study titled "Röportaj: Turgay ALDEMİR" published in the 4th issue of *İlahiyat Akademi*. ("Röportaj: Turgay ALDEMİR", *İlahiyat Akademi*, sayı: 4, 2016, s. 207-222.) The paper in Turkish should be referred to for citations.

** President of Bülbüzade Organization, aldemirturgay@gmail.com.

*** Res. Asst., Gaziantep University, Faculty of Divinity, Department of Tafsir, tubahatip@hotmail.com.

opportunities was created in the tent cities and living areas in Turkey but we could not prepare the environment where a Syrian or a Kurd can raise their children according to their cultures. Children of families with stable financial status go to Turkish schools. An extensive study cannot be conducted for their curriculum. We believe that this issue should be reviewed by the universities and regarding the topics of social adaptation and integration, we consider maintaining different cultures by respecting and tolerating one another under the governance of the state, rather than ensuring that our bodies coexist in the same environment, is a great responsibility of humanity.

The greatest torment against somebody is to ignore their cultural presence, religion, language, and lifestyle instead of their bodies, and to terminate their spiritual personalities. We have been experiencing such a marginalization for 90 years in Turkey. In other words, Muslims saw days when they could not speak their language through the Quran alphabet. Kurdish people experienced times when they could not speak their mother language. However, these are the verses and revelations indicated by the Quran al-Mubin to us. We need to consider our own norms instead of those of Germany, England or France, when we discuss social adaptation matters. I also examined those norms. For instance, Germany teaches German culture to the citizens of different countries they host as asylum-seekers, and Germany wants them to act accordingly. However, according to us, they should learn German culture and the Germans' sensitive aspects but they should be permitted to live by the culture of their own geographies.

T. Erkut: What sorts of fields do your activities as an organization focus on?

T. Aldemir: We had active roles in Syria, Iraq, and Palestine crises. We tried to sympathize wherever people had pain and grief. The Prophet orders the following: "If a Muslim's feet are pricked by a thorn in the East and if the Muslims in the West do not feel this, it means that their faith (in the West) is not concrete." This is the truth. You know, there are certain sayings such as "an ember burns where it falls." We say no to this. From the perspective of the Prophet, we as Muslims say this ember also burns us. We should pay attention to the suffering of others. Tolstoy has a nice statement in this regard: "One is alive if one feels when something touches. But when one feels what happens to the others, then one is a human." What makes us humans is feeling the pain of the others, those who are forced to leave their homes in this case. We, as the members of the organization, aim this.

We provide food supplies, clothes, and sheltering-related aids to people in Syria and other countries. We sent thousands of trucks full of aids for the people there. We also perform the psychological and sociological examinations every aid we provide and we perform revisions accordingly, which is our working system. For instance, our organization has charity shops. Approximately 200,000 people are

provided de facto aids of supply and clothing in Gaziantep. Half of these people are from Gaziantep while the other half are from Syria. People in need visit these shops and get whatever they need. Just like buying something from a shop. We used to deliver the aids to their homes. We saw that the paternal feelings of a father who receives aids before his neighbors or children might get hurt when we aimed to help them. We saw that we distorted the neighborhood relationships. Children lost the respect to their fathers when they were asked "are you the daughter/son of this/that person?" Thus, aids should be provided without exaggerating or showing them. Gods orders the following in al-Baqara in this regard: "Kind words are better than the exaggerated aids." The focus must be not to hurt...

We cannot always meet the material needs of people but we focus on earning their hearts. While we were conducting the aid projects in Syria, we saw many deficiencies. What were these? For instance, the children were not educated. There are three million Syrians in Turkey at the moment. The official figure is 2,774,000 but there are also unregistered ones. Of them, 1,550,000 are aged between 0 and 18, and all of them need to go to school. According to the national education data of the previous year, 340,000 Syrian children go to schools. These schools are actually the temporary educational centers. We have such schools in different regions of Turkey. We opened more than 12 schools in Syria. We have just opened such schools in Jarabulus. However, approximately 75,000 of 340,000 students directly go to Turkish schools. We discovered that a great number of children, 1,160,000, do not go to school. How will their future be? If we do not consider those between 0 and 5, there are approximately 800,000 children. They are captured by the terrorist organizations and drug cartels when they are educated. We initiated "children to school" campaigns. We aimed to make sure they go to schools. We have made great efforts in cooperation with the other non-governmental organizations and governorship in Gaziantep, the city where the highest number of Syrians go to school. Approximately more than 50% of the children at school age go to school. However, the others also want to go to schools. There are no schools or organizations in this regard.

We visited the schools assigned to these children or even gave education there, but we saw that children's mindsets did not change. We found a team consisting of five people from the academicians in Turkey and five Syrians. We examined the Syrian curriculum. The examinations we performed in the previous months took six months, and we found out a different process later. We saw that the curriculum in the books studied by the children have serious problems. In other words, historical, literary, geographical, and many books are actually problematic... For example, historical books never mention the Ottoman Empire of Seljuks. They reflect the victory of Gallipoli as the success of imperialist Ottomans. They introduce the empire in that way. There are many similar wrongs in these books. We want them to go to school but they learn this curriculum as there is no other. Religious ideology is not based on rationalism and thinking.

People are stuck in many different details. We worked on this issue and contacted the Ministry, Prime Ministry or even the Presidency and said efforts should be made to teach Syrians what sort of country they are living in. We prepared a social adaptation book for that purpose and aimed to ensure that Syrians get to learn Turkish culture using this book. What does Turkey have? Turkey has architecture, literature, art, traffic, non-governmental organizations, policy, familial structure, and systems in this regard. They should get to learn the country. We published this book in Arabic and Turkish. We are now conducting a new study with the academicians. The BEKAM Research Center has a division for the researches related to the Syrian migration. There we will publish a book on the hundred fundamental problems Syrians face. For example, what will happen when a Syrian has a car accident? Say a Syrian rented an apartment. What should that person do when a problem with the landlord occurs? How will we assess the case legally when Syrians marry here and have children? Say a Syrian will sell his/her car. What will happen? These are serious questions. We examined these on the field, reduced the number of questions to 100 and finished the preparations, and we will print these in Arabic and Turkish.

Another problem is the acceptance of foreigners and Syrians in Turkey by the Turkish citizens. We have problems, too. One of the ways of seeking God's approval is actually related to "stranded people" or "poor people" in our spiritual world, which is a requirement for being an intellectual and modern person, a human and a Muslim for us. We reviewed the books on these issues. Then we met with the Syrian teachers while dealing with the issue of education. We told the necessary points only to see that they do not understand. We have an ideological disharmony. We asked about what they were reading. Syrian intellectuals, scholars, authorities, teachers... We collected the books they read. We realized that they had been reading books on Baath regime, communist system and Shia culture. Another interesting point was the texts translated for them on behalf of Turkey. They translated the works by Aziz Nesin particularly after 1960s. They translated the works by Turan Dursun. They translated the works by Nazim Hikmet in the Baath regime before. Yaşar Kemal, Orhan Pamuk... Translators of some of these works are actually from Turkey. For example, works by Turan Dursun and Aziz Nesin were translated by Ekmelettin İhsanoğlu. They read these and have incorrect Turkey-related perceptions. These works insult the thousand-year-old journey of this nation, make fun of the religion, and aim to make people interested in another culture and communist perceptions. There were even some Syrians who said "We had not known you were Muslims until we came to Turkey." These wrongs were embedded to their minds. There was a teacher educated in line with the Baath culture. We understood that their mindsets need should be changed. We translated certain books for the Syrians. These books include the works by Tolstoy, Rasim Özdenören, Abdullah Ulvan and Aliya İzzetbegoviç. We approximately translated 15 books into Arabic. These works are valid and well-received in Turkey and other

countries. Our translation works are still in progress. We deliver these translations to Syrians, particularly those who go to school for achieving literacy. We formed reading groups among the Syrians to change their incorrect mindsets regarding Turkey. We had also discovered problems in the curriculum for the children. We prepared a training set consisting of approximately 10 books. We had a set named character education, and we worked on a paradigm providing the correct Islamic doctrines to the children in kindergartens and primary schools. We translated this paradigm into Arabic. We deliver these to Syrians through every possible media. Kurdish people demanded it, too, so we also translated the paradigm into Kurdish. According to us, the greatest need of a Syrian or Syrian Arab or Kurd is not material but ideological. If you do not change the mindset, Baath regime or al-Asad is replaced by DAESH. The greatest battle in Syria occurs between the old and new, correct and wrong, and fact and superstition. There are some assimilated traitors appearing as Muslims among us who harm us more than the disbelievers. These are nothing but pawns. We value this ideological issue. Professor Şehmus Demir, one of the administrators of our faculty of divinity, conducted a successful study of this issue. He reviewed the topic of Salafism. We worked together on this issue later. I extend my gratitude to him as he translated this work into Arabic, which was a great foundation for our claims. What is Salafism? What is Takfirism? What is violence? These were among the questions examined. There is an Islamic ideology that confuses murder with jihad. To prevent this to a certain degree, we perform studies on Syrian's educational, cultural and artistic lives. We publish a newspaper in Arabic. Syrian authors, illustrators, cartoonists, journalists, and intellectuals gather here at every 15 days for providing support. We let them express their ideas, regardless of whether they are Kurdish, Turkish, Arabic, Sunni, Shiite or Christian, in accordance with the justice principle of Islam. There are approximately 200 Arabic newspapers in the area but this is the only one with our perspective. Most of the other newspapers in Syria are published by the Western countries for distorting people's order. There are many sections ranging from feminists to disbelievers, homosexuals to communists who publish newspapers for Syrians. However, the most intelligent or the best Muslim among us is still busy with providing supplies or medical services to Syrians. How about that? We should convey them what sort of Islamic ideology we will employ to rule these lands. For that purpose, Turkey's experience is very important. We achieved a new level by overcoming all kinds of barriers without committing violence in Turkey. This is a priceless experience for Arabic people and Islamic world, including the poor of the entire globe. Studies reflecting these were needed. We prepared these. For that purpose, we also founded a radio channel named Radio Fajr which could be listened even in Lebanon. Turkish and Syrian people there broadcast programs reflecting the common ummah ideology, humanity-related aspects, and one's five most important belongings which are life, property, mind, generation, and religion for each region of Syria. Programs are both Kurdish and Arabic. A few are

Turkish... We also want them to learn Turkish. We are conducting such a broadcasting strategy. Now we are planning to open a culture house. Like a youth center... People can gather and discuss matters there. Young people need to conduct ideological conversations and improve themselves in this regard. Otherwise, Syrian youth always gets directed to violence. We believe books, instead of supplies or weapons, are more important for the Syrians. There are people already providing these supplies, which is a different topic. Delivering books, information and ideas to each point of Syria is a mission for us because if the ideology does not change, the war will not stop.

Another study we conducted in this regard includes the civil society academies which we opened in our Syria division to convey our experiences. We helped Syrian females, males, youth, and elderly people gather and establish more organizations and associations. We established an organization named Minbar Sham with approximately 50 employees. This organization has various members consisting of doctors, judges, prosecutors, and intellectuals. Another organization called Belkis was founded for females. Many organizations conducting studies for the youth, legal experts, doctors, and artists were established in this period. We just opened an artistic exhibition reflecting the peace and war last week. We opened an art exhibition indicating the past, present, and future of this geography. We have an artistic workshop. Syrian artists perform their artistic work such as marbling, calligraphy, and ornamentation there. We founded more than 24 sports clubs for the youth. Matches were played by these clubs. The latest match was played in a stadium with the participation by the Minister of Youth and Sports, the governor, members of the parliament, and ex footballers. We offered certain youth associations in Turkey to play a game against these teams. We offered them to play a game against the Syrian youth under the organization named "Turkey Brotherhood Cup". The ball has no language or religion. Football is a common ground for them...

For instance, we went to Jarabulus a short time ago. We brought a ball there. Turkish people among us started to play but nobody joined them. They just stared through the windows and doors. But, after some time, they started to join. The number of players reached 50 later. A social adaptation was founded between them... Children played street games. They were not used to laughter due to the torments by DAESH and al-Asad. We asked them why they did not join at first. They replied DAESH cut the head of our acquaintances in this square and played with the head as a ball. They had such a trauma. We cannot overcome these traumas just by feeding them.

For example, we founded a drama group for the Syrians. We are conducting many studies on many sports fields for these people. They meet with the academicians and professors from the university many times. We conduct these activities in Syria. The basis for our logic is that we do not regard Syrians as a problem. They are the opportunities sent by God for us. God blesses us with many

opportunities and abundance thanks to Syrians, just like how God made Yasrib into Madinah through the Sahabah and the Prophet. We believe so. We made Syrians a part of the solution rather than approaching them as a part of the issue.

We have 23 commissions as an organization and all of them have Syrians. We work with them. They transfer their experiences to Syria. Our purpose here is not to take Syrians somewhere and control them. Instead, it is to make sure that they control their countries as Syrians. We do not pick the intelligent or educated ones among them just like how western people do. We teach them professions. We teach them their own social cultures. They maintain their cuisine cultures, for instance, when they meet. We are making efforts to help Syrians open an exhibition regarding the Syrian cuisine culture. We opened that in a few spots in the city.

Let the Aleppo live. It is the oldest city in the world... They are demolishing this city. They do not destroy Syria or kill people only. They distort humanity, people's experience of coexisting, architecture, aesthetics, Islamic art, and even the sky. This war is something else. We need to illuminate the minds that have already recognized this.

These are some of the activities we have conducted for the Syrians, as much as I can remember now. We are conducting intelligent and rational activities where they can act as how they are. We help Turks, Arabs, Christians or Armenians gather there. We are cooperating with them in many fields to ensure that they can also live here as how they did in Syria on the condition that they do not betray Turkey, go against the grateful people of Turkey, cooperate with the western people, and act as the pawns of western powers.

T. Erkut: What are your activities for the women and children regarded as the disadvantaged groups?

T. Aldemir: Our training programs for the children continue. We are conducting social adaptation activities to ensure that orphans share the same environments with our children. We are conducting rehabilitation programs to help them overcome their war traumas. There are hundreds of children whose mothers or father died in Syria. We are talking with them at a school some time ago. The governor was also with us. We sat next to one of them. The child cried for quite some time. We asked why that child cried. They replied that the mother was killed in a bombardment six months ago. We were the first people showing mercy after the mother. We also cried as the child did the same. That child is now the most successful student of the class.

We met many Syrian people who miss compassion and mercy. They ask us what Syrian need the most. We say whatever we need is also needed by them. Syrian children need love and attention just like our children. They are our children, too. God left them to us. We witnessed many young people suffering at certain stages of life. We are having cultural activities and trips for them. There are many

Interview

successful organizations and associations for this issue in Turkey. We are making an effort to ensure the rehabilitation of the Syrians. Our aim is to overcome the war trauma. We saw many injured children who lost their memories or families here... These children are just seeking a branch to hold onto. We, particularly the females of our organizations, conduct family-based activities in this regard. They are conducting extensive activities. We aim to be a family for orphans or disadvantaged women wherever they are. We are providing care to 10,454 orphans and 1600 families at the moment. We help these women become qualified in a profession without paying attention to whether they are Turkish or Syrian. We provide maternal education first, thanks to our experienced mothers. We do not collect them in a class... Instead, the mothers of Anatolia serve that purpose. We also provide aids for their houses first as they can meet their needs later in time. We conduct awareness meetings to organize these people.

Contrary to the general belief, among the eastern countries, the literacy rate in Syria is the highest after the one of Palestine. The rate was between the 93-94% before the war... This rate, for instance, is 58% for Egypt. Syrians are conscious people but we left them ignorant as we had not educated them for six years. We are experiencing such a period. The rate of literate women in Syria was higher than that of Turkish women. I went to Syria many times in 2000s and before. Most of the Syrian women were driving. Their social lives were no different. They are no different here in Turkey either. There are many women who are doctors, lawyers, legal authorities, political experts, linguists or engineers. They are also quite intellectual. We conducted many studies to make sure that Syrian women take part in social life in Turkey, that their diplomas are approved, and that they can receive work permits. We have progressed quite a lot thanks to God. Syrian women are in extensive cooperation with Turkish women. We are conducting active programs in Turkey and Syria because these women are the ones who will raise the future of Syria. The late great Alija Izetbegovic says women who are left ignorant cannot raise bright generations of the future. If we cannot raise them, blood is shed and fights always occur. These all arise from ignorance. Religious misperceptions have a role, too. Imperialist educational systems affect them, too. These systems do not include morals and ethics. Morals are also taught by mothers. We saw what the most intellectual people of Turkey did on July 15 as they were unaware of family discipline. Discipline is provided by mothers in Turkish culture. Grandmothers and grandfathers discipline the fathers and mothers who also discipline their children accordingly. Knowledge is not sufficient by itself. We are conducting studies to protect the family structure in Syria.

T. Erkut: Are there any activities your organization conducts for the Syrian students or for ensuring the integration between the Syrian students and Turkish students in schools which also educated Syrians?

T. Aldemir: There are certain governmental schools and temporary educational centers called “İyilik Okulu” which we opened in Gaziantep, Şanlıurfa, Hatay, Kahramanmaraş, Adıyaman, Malatya and Adana with the cooperation of the governorships there. We ensure the teachers there improve through the in-service trainings after receiving approval from the ministry. However, we believe Syrians need to go to Turkish schools instead of receiving education at separate schools. There is a serious integration problem here. There is no harmony between the books and backgrounds. We are conducting negotiations for that purpose. They need a space where Syrian children can express themselves. We experienced similar issues in the past. There used to be one child from nursery in every class. Nobody knew that child’s name. They called the child “the one from the nursery.” By doing so, they caused great anger for the child who turned into a killer, pickpocket or thief.

The decisions made in Ankara do not solve the issue. What will heal the wounds of the heart is volunteering and non-governmental organizations. You can heal open wounds through the governmental organizations. You can heal them in hospitals but the grateful Anatolian public and Turkish nation has a mission here. We should start campaigns that provide the right to live to any Syrians with compassion and mercy. We are conducting different programs to raise awareness among educators, children, and young people in Turkey for the purpose of indicating that Syrians are as valuable and special as our children with their own names and cultures, and that Syrians are entrusted to us by God. Otherwise, the campaigns of marginalization and violence against them may turn into a great anger and protest toward us, which, God forbid, would terminate the relationships between two nations. We are conducting educational activities for that purpose.

T. Erkut: Did the contact of Bülbülzade organization with the migrants start with the migration from Syria?

T. Aldemir: No, we welcomed the Kurdish people coming from the northern Iraq in Khabur during the First Gulf War. We set up tents for them. We did not have the knowledge, opportunities, and experiences of today but we were still there. We went to Halabja to help the people there. We visited Palestine and refugee camps there. We went to many working areas in Africa in this regard. We even went to Asia. We organized works on the field during the refugee crisis arising from the Bosnian war. These aid and non-governmental activities helped us be more experienced in Syrian issue, conduct more studies in more fields and work in coordination with the governmental institutions and relevant non-governmental organizations in Turkey.

T. Erkut: Are there any Syrian or Iraqi scholars who take part in a non-governmental organization and work with you?

After the beginning of the civil war in Syria, we planned to invite Syrian scholars first for the solution of the issue. Approximately 100 Syrian scholars came to our organization. We conducted a two-day study. We wanted to make sure the scholars prevent the incidents in Syria. Many problems occurred in the first plan as they never saw each other before. Some of them did not want to be together in the same meeting hall, which is basically the reason why the disintegration in Syria began. I cannot say the Syrian scholars undertook responsibilities regarding the Syrian civil war adequately. There are, of course, exceptions. I got to know many brave, valiant scholars. Some of them were even martyred fighting in Syria. They said they would fight instead of staying in Turkey. However, there were many Syrian scholars who escaped to Arabic or western countries. They abandoned their society.

There are Syrian scholars also in Turkey. We meet with them and make an effort to ensure that Syrian youth or children do not stay ignorant and get deprived of education during this process. There is something we learnt from the Prophet which is that The Prophet did not sustain the activities for the companions who were interested in trainings even in the most critical war. He left a group there. The logic here was that these people should become more intellectual so that they can educate the children and elderly people behind and rehabilitate the veterans. We saw that this mechanism was not sufficiently organized by the Syrian scholars inside and outside of Syria, or wherever Syrians were present. If this was not the case, those coming back from the wars would have stayed away from educational activities while those left behind would have thought nothing but their lives. Accordingly, we invite the Syrian scholars to undertake responsibility in Syrian lands.

T. Erkut: What are the most important problems of the immigrants in this city? Do you think the immigrants living inside and outside the camps have adequate living conditions?

T. Aldemir: We do not approve of hosting our guests in tent cities. A 10 or 15-square meter area where people's social needs are collectively met cannot be humane and Islamic. People cannot live a family life there. Children who were born here cannot establish the Madinah of Islamic civilizations. They cannot gain the self-confidence to fight against the imperialist western nations. Yes, we help them survive here, and May God be pleased with whoever has a role in this regard. The government has done a great job in this period. But tents are temporary places. One cannot stay in tents for five or six years. According to our theological approach, Don't do to anyone else what you don't want done to yourself. You should not give anything as alms which you would not accept with satisfaction. I cannot live with

my family in those tent cities and I do not want anyone to live there. In this case, we need to take a further step and force the government in this regard. These tent cities are temporary adaptation environments. People should be moved to cities in six months after they were located there.

It would be wrong to establish separate neighborhoods for them as there is no such thing as “they or them.” These borders were set through Sykes-Picot Agreement. Mr. President mentions Lausanne. Syria, however, was a place, the governor of which was assigned by the Ottoman Empire 100 years ago. I do not say we should assign again but while conducting the Operation Euphrates Shield, we are building walls between two nations. These are the initiatives that split our cultural codes. Gaziantep is a significant example in this regard. I extend my gratitude to our esteemed governor, mayors, those who took responsibility in this regard, non-governmental organizations and, particularly, the people of this city. They all regarded Syrians as brothers and embraced them.

The safety-related data here, which I always follow, indicate that Syrians’ crime rates are lower than those of Turks. The number of Syrians begging in our streets is lower. We have worked on this issue. These beggars were found and taught specifically in terms of certain occupations. The number of beggars begging in traffic lights in Istanbul or Ankara are at the highest level as the authorities there do not fulfill their duties.

Syrians are not beggars, thieves or uneducated, and culture-less people. Not all of them are beggars. God orders as “...And these days [of varying conditions] We alternate among the people...” Accordingly, we have great friendships with the Syrians in this period when Syrian and Turkish societies are together. Such great friendships... There are approximately 900 Syrian businesses in this City. They work and provide value to the economy. There are more than 40 major businesses. There are Syrians working in every sector. These are hardworking, intellectual people. There are parasites or problematic people for every society. There will be one for the Syrians, too. This is a city where people have mercy. I have rarely seen a homeless Syrian here. I once witnessed something beautiful around Kilis Bus Station. It was nighttime when a Syrian family could not find a place to stay. I saw two people there fussing and saying that I would take them to my home. These men were the real heroes. They agreed in the end. One of them said “Okay. Host them today but bring these guests to me tomorrow.” People from Gaziantep entrusted their daughters, children or wives to Syrian people during the Independence War.

Are there problematic ones among us? Yes, there will always be. But I think we are doing good in this test. We have wrongs, deficiencies or moments when we hurt Syrians’ feelings. We are making efforts to solve these by talking or communicating with them. We are not experienced either. No country has ever lived collectively with so many foreign people before. Gaziantep hosts 350-400,000 Syrians, indicating that one-fifth of the population is Syrian. But, thank God, there is harmony between them. Europeans conduct referendums to accept 10, 20 or 50

people. They protected their borders whereas we protected humanity. We did not discriminate them as rich, poor, educated, Intellectual, Christian, Muslim, non-Muslim or Armenian. I learnt that some of the people we cared for were Durzi, Marooni and Christian a year later. We work collaboratively in the organization. One of them asked "Do you know who I am?" He was Hafiz Karput, a Syrian director. Some said "I am not Muslim" while the other stated "I am Durzi." But they were humans. We embraced them. Gaziantep is a city where people make an effort to maintain different cultures, belief groups, and lifestyles. However, the ambassador of USA points different concepts of actions as targets. DAESH uses bombs. PKK attacks. For what? They even bombed a wedding ceremony. They just aim to create a war between Kurds and Turks or Shiite and Sunnis, and to distort the peace. They want to distort Gaziantep's model but they will not be able to do so because we do what we do while being aware of their aims. We believe this is their aim. We do what we do for our paradises.

T. Erkut: Considering the evidence that the war will take longer, does Turkey promise a future for the immigrants or will the immigrants move toward the western countries?

T. Aldemir: The flow of immigrants to the West has stopped. West is a dream for them but some of the people who went there returned. As Turkey took further steps... For instance, people talked about the possibility of granting a work permit to academicians. There were more than 5000 applications in a week. Some of these applicants were in the West. They said I need to work in Turkey even if my wage would be the half of what was offered in the west. Turkey, however, did not act in time. I cannot forgive the bureaucrats. We work on certain issues, prepare files and send these to them, but these files get lost in the corridors of governmental bodies like a river flowing through a desert.

There is no such thing as Syrian issue. This also concerns the future of Turkey or this geography. The safety of Damascus is also the future of Turkey. Not the safety of Aleppo but Damascus. As long as Damascus is in this state, Turkey cannot be in peace. Security corridors do not start from the borders. Mr. President has been mentioning this, too, in recent times. If we do not establish an order beyond our borders, we cannot talk about security here. Therefore, we need to accelerate the process of granting work permits to Syrians, which does not mean that Turks will be unemployed. There are relevant promotions. For instance, Turkey cannot find workers or entrepreneurs in many fields. A majority of our lands are not cultivated. Syria's hardworking people can contribute to production even if we temporarily assign these lands to them. We have organic agriculture and language village projects. Syrians will work, produce, and learn languages in these. There are three million Syrians speaking Arabic, but whenever we see an Arab, we keep our heads down thinking the language of our religion. If we can use the opportunities in this

regard... I think Turkey has been taking positive but slow steps in this regard recently.

The Syrian issue is not just a matter of safety for Turkey. Three million Syrian Arabs, Kurds and Turkmens, who are among the nations that move around the world the most, are a great opportunity for Turkey to strengthen its place in the Islamic geography. We should use this opportunity to contribute to our internal peace, Islamic peace, and global peace.

T. Erkut: How would you assess the financial aids of the government and non-governmental organizations toward the Syrian immigrants?

T. Aldemir: Of about three million Syrians, 274,000 live in tent cities. The government spends more on these places. Nine-tenth of Syrians live in cities, and they are helped by the non-governmental organizations and public. There are three million more Syrians living on and beyond the border with the support of the non-governmental organizations and Anatolian people. We are actually dealing with six million Syrians. The population is ten times higher in the borderline. There are many tent cities there. Turkey is also meeting the critical needs of these cities. Therefore, the aids mean serious financial figures although there are still many deficiencies. However, I believe that the rate of these aids, which have been reported to have reached 20 billion dollars, is not managed well. For instance, according to the data of the Prime Ministry, about 70% of these aids are delivered as food aid to Syrians, while 15-20% are delivered as medical aids and the remaining are delivered as sheltering aids. There are also educational aids which are too minor to be regarded in the percentage. They have no culture, workhouses, art or even cinemas.

For instance, Dervish Zaim, one of the most important directors in Turkey, came here and roamed around the field with us. We worked on a Syrian movie reflecting what has happened in Syria and Turkey. Such a movie has not been made before. There are no pieces of work reflecting what we have done for the Syrians. TRT or private channels have had no initiatives. However, westerners have some. There are three movies in Switzerland about a man who gives three bottles of water to refugees I invite the government and relevant non-governmental organizations to focus on this issue. Syrians say they find something to eat in some ways. They need help in other areas. They should have rights to association or opportunities to reflect their fights.

For instance, we examine 550 questions and study history aloud under the guidance of Dervish Zaim and Kemal Öztürk. We just started this project again. We are recording approximately 100 prominent Syrian scholars, intellectuals, journalists, females, children, young people or anyone with a story. We address them 550 questions, and they reply. Some of them even cry their eyes out due to the questions we ask although they even forgot most of these incidents. We need to work to declare the crime against humanity occurring there to the world and to

make sure this crime goes down in history. Actually, we are not the ones who have to do that. This should be done by the government. However, nobody thinks about that. Everyone is just bragging about tent cities, but nobody asks what happened in Syria, what was done, what happened yesterday, what happened today. We are recording what is happening in Jarabulus. We are creating our records gradually. That place is becoming alive like the leaves in spring. The environment was black and white in the first week. But we built a playground and school there. We will also plant trees. These are the real activities there. We are doing these activities with the Syrians.

We need to grow our scale as the Turkish non-governmental organizations and take one step further the supply, cloth, El-Eid and other aids. We need to prioritize the studies that focus on the people's spirits, minds, ideas, cultural aspects, ideologies, Islamic faith, and common thoughts regarding humanity and that examine maintaining cultures. We're going all over the world to help with food but western nations go and deliver books after us. We feed people's stomachs while they feed refugees' brains. As long as we do not focus on these areas, people whose minds are exploited by the imperialists will distort the peace of the region even if the war ends. For example, the USA collected certain Kurds from Northern Iraq during the First Gulf War, educated them, sent back to there, and founded a mini USA there. They are also doing the same for Syria. We need to be aware of this situation.

T. Erkut: What are your opinions regarding whether the negative thoughts of the Turkish society toward the Syrians are based on justified reasons?

T. Aldemir: There are some concerns. They may be incorrect. However, we have the following in our culture: Wrongs are not exaggerated and mistakes are covered instead of being revealed. This behavior brings us closer to God. There may be some Syrians who make mistakes. Some may do it due to their needs. Some were managed by an autocratic regime under war-related conditions but they found a free environment here. There may be some Syrians who make mistakes due to misperceptions toward this free environment. However, not all Syrians are like that. Turkish people should be educated in regard to Syrians and different nations. There should be classes regarding the social adaptation of Turkish people in schools. Universities are conducting social responsibility projects nowadays. We are performing these studies with many university students. They have many different ideas. We were sitting here a couple of days ago. Two lecturers were talking about this issue, saying "Syrians cannot understand this/that." We have an artistic workshop here. This workshop also has Syrian lecturers. I introduced these Syrian lecturers to Turkish lecturers. Those Turkish academicians who did not approve Syrians are now receiving lessons from them.

People object to what they do not know. We have to tell them. Therefore, the press is important. Unfortunately, our press does not reflect good actions as news. Instead, it exaggerates a couple of negative incidents. Unheard good stories should be immediately told to people. The grateful characteristics of Syrians should be reflected to people. I witnessed the following: There are many Syrians who do not accept our aids, stating that we should give these aids to someone else, or a Turkish person, who needs these aids more so that the people around will not misunderstand them. This issue can be understood better if Turkish people are informed. As Omer Seyfettin noted, Turkish people are not scholars but wise people. They can understand if they are informed. They proved this in the past. Certain intellectuals or people who benefit from the government more than anyone else made these negative aspects of the issue more distinct. The public has no problems. The issue arises from those who become strangers to their public as their educational status rises. I believe this process will change as these people learn the facts.

T. Erkut: How do you assess the position of Syrians in regard to citizenship or ummah concepts? Is a legal definition certainly needed for granting legal rights to immigrants or will it be enough to keep the ummah concept alive?

T. Aldemir: The modern definitions of citizenship, state and nation state cause the emergence of many problems. We are collectively living in this world as humans. Anything that we cannot choose when we were born cannot be the reason for superiority. It does not matter if I was born in Turkey or Syria... What matters is sharing and working. For that purpose, we need a legal system that will support the statement of Mr. President regarding the conscience, mercy, and sensitivity of Turkish people in this regard. The current constitution does not even include the Kurds, let alone the Syrians. Therefore, we need to form a multi-lingual, multi-cultural, and multi-religious constitutional system quickly once again. Syrians and Iraqi people should not be forgotten in this system. Anatolia has been the capital of many civilizations and empires. Let us not confuse here with another European country. This environment has been a host for every nation, race, group and culture. Therefore, Syrians are not a threat to us. The resources here will suffice for all of us and the chaos and imperialism of Europe can be terminated if we can make a philosophy of justice, freedom, mercy, and conscience for everyone dominant in accordance with the ancient justice theory.

Anatolia is the capital of our home depiction. It can be the place we regard as our spiritual geography. The countries in Africa, Asia, Middle East, Balkans... They all have borders, but ideas conscience or mercy cannot have borders. If there is a suffering, we cannot approach it by asking whether the sufferer is Turkish or Syrian. If there is a suffering one, a dead person or an injured, we should not pay attention to their nationalities. Are they humans? Yes. Are they creatures? Yes. We cannot

Interview

even group them as humans or animals. We can exist as long as we help them survive. Therefore, our ancestors said "Help people survive regardless of their sects, spirits or religions so that the government can survive, too." We should make this ideology dominant again.

لقاء مع «تورغاري آل دمير» رئيس وقف بلبل زاده*

أجرت الحوار: أ. طوبى أركوت

ترجمة: أ. علاء الدين حسو

طوبى أركوت: ما هي نشاطاتكم لحل المشكلات المتعلقة بموضوع انسجام المهاجرين مع الثقافة

التركية؟

تورغاري آلدمير: بداية، ونحن نتاول موضوع الهجرة، علينا تحديد المفاهيم وفق ثقافتنا وتاريخنا؛ فنحن نطلق عليهم اسم «الضيوف»، والمفاهيم من مثل: (المهاجرين، اللاجئيين، طالبي اللجوء) هي مفاهيم أنتجها الغرب وله فيها مآرب أخرى. وما يجري على الذين ذهبوا إلى هناك يقوم على أساس إلغاء ثقافتهم من خلال برامج تعمل على دمجهم وصهرهم في الثقافة الغربية.

من أجل ذلك علينا أن نعرّف هذه المفاهيم حسب قضايانا وحركتنا الاجتماعية. ماهي الهجرة؟ ماهي الاستضافة؟ ماذا تعني لنا هذه الحدود؟ هل هي شرعية بالنسبة لنا؟ ولذا علينا كمسلمين مناقشة هذه المسائل. وفي الجهة الأخرى رأينا كيف انصدم هؤلاء الناس الذين عاشوا محاولات صهرهم تحت اسم الانسجام والدمج.

بالنسبة لنا، نرى أن تحقيق السعادة والطمأنينة للإنسان لا يتم عبر إحياء جسده فقط، نحن نرى ضرورة حماية ثقافته وعقيدته ونمط معيشتته. فهؤلاء السوريون الذي أخرجوا من سورية واتجهوا نحو الغرب، هم على قيد الحياة، ولكنهم فقدوا الكثير من ثقافتهم وفنونهم وآدابهم وهم في الطريق، ما عدا الذين فقدوا حياتهم في البحار. ومن أجل هؤلاء الضيوف أرى بقناعة تامة، بدلاً من برامج الدمج والصهر، ضرورة نشر ثقافة العيش المشترك.

ولا يمكن للأناضول أن يقوم بمهمته على الشكل الصحيح إذا لم يستطع المحافظة على استمرارية تقاليد وعادات وأعراف العنصر الأم المكوّن له من عرب وترك وکرد. فهذه المنطقة الجغرافية كانت منذ ألف عام وأكثر (من تاريخ مجيء جاغري بي حوالي ١٠١١م وحتى الآن) أرضاً مشتركة للعيش بين العرب والکرد والترک. ومن أجل ذلك قمنا بإصدار كتاب عن التوافق والانسجام الاجتماعي، ذكرنا فيه وجوب العمل على إحيائهم كعرب وأكراد أكثر من العمل على دمجهم وتتركهم.

* وهذه هي الترجمة العربية للدراسة بعنوان "Röportaj: Turgay ALDEMİR (Bülbülzade Vakfı Başkanı)" التي نشرت في العدد الرابع من مجلة الإلهيات الأكاديمية. (أجرت الحوار: طوبى أركوت، لقاء مع «تورغاري آل دمير» رئيس وقف بلبل زاده، الإلهيات الأكاديمية، ٢٠١٦، العدد: ٤، ص ٢٠٧-٢٢٢). من الواجب أن يستند في الإقتباس إلى المقالة التركية.

صحيح أننا أتحنا فرصة كبيرة للسوريين في مجالات الحياة، ولكننا لم نحقق شيئاً للأطفال الكرد والعرب لإحياء ثقافتهم السورية. هناك من يذهب للمدارس التركية ولكن لا توجد جهود جادة في موضوع المنهاج الخاص بهم. ونرى ضرورة اهتمام الجامعة وتوليها هذا الأمر، وعند الحديث عن موضوعات الدمج لا بد أن يكون تحت رعاية الدولة مع المحافظة على ثقافتهم. فأكبر ظلم يطبق على الإنسان ليس القضاء على وجوده وإنما القضاء على ثقافته وعلى دينه وعلى لغته وعلى نمط معيشتة؛ أي القضاء على شخصيته المعنوية.

عشنا ذلك في تركيا قرابة تسعين عاماً، عشنا أياماً لا يستطيع المسلم فيها أن يتكلم لغة دينه. وعشنا أياماً لا يستطيع الكردي أن يتكلم بلغته الأم. في حين علمنا القرآن الكريم أن آيات الله وحي. ولهذا يجب وضع قضية الدمج تحت النقاش وفق معاييرنا، لا وفق المعايير الألمانية أو الفرنسية أو الإنجليزية. لقد اطلعت على ذلك؛ ففي ألمانيا يقومون بتدريس اللاجئين الثقافة الألمانية ويطلبون منه العيش حسب ذلك. فيما نحن نؤمن أن عليه التعرف على الثقافة الألمانية، وعلى حساسيات وتقاليد الألمان، ولكن في المقابل على الألمان أن يقرروا بحق اللاجئين في العيش حسب ثقافتهم الجغرافية التي أتوا منها.

طوبى أركوت: أنتم كجمعية هل تركزت نشاطاتكم في مجال أكثر من مجال آخر؟ ما هي المجالات التي ركزتم عليها تجاه اللاجئين؟

تورغاري آل دمير: لقد قمنا بأدوار فعالة خلال الأزمة العراقية والفلسطينية. وكما جاء في الحديث بما معناه: «أن المسلم لا يكتمل إيمانه إن لم يشعر بالشوكة التي تصيب أخاه». وكما قال تولستوي: «إذا شعر الإنسان بشيء يلامسه فهو على قيد الحياة ولكن إن شعر بالآخرين فهو إنسان». من هذا المنطلق كانت مساعدتنا الإغاثية (الغذاء والدواء واللباس) موجودة في سوريا ودول أخرى. قدمنا مساعدات تصل إلى الآلاف من القاطرات. ولكن على التوازي مع العمل الإغاثي كنا نقوم بدراسة نفسية واجتماعية؛ فعلى سبيل المثال لدينا هنا في عنتاب متاجر نقدم فيها مساعدات ألبسة لحوالي مئة ألف عنتابي ومئة ألف سوري. نقدم مساعدات فعلية غذائية وإكسائية. أصحاب الحاجة يأتون ويأخذون حسب اختيارهم.

طبعاً لا يمكن تلبية احتياجات الناس للأبد، ولكننا نسعى إلى كسب قلوبهم. وفي الحالة السورية، رأينا أننا نقوم بالمساعدة ولكن مع ذلك ثمة نقص، ماهي هذه النواقص؟ تشير الأرقام إلى أن عدد السوريين في تركيا حوالي ثلاثة ملايين، وبلغت الأرقام ما يعادل ٢٧٧٤٠٠٠ سوري مسجل، عدا غير المسجلين. من بين هؤلاء مليون وخمسمئة ألف - يبلغ معدل أعمارهم من الصفر حتى ثمانية عشر عاماً- يجب أن يلتحقوا

بالتعليم. ولكن الأرقام تشير إلى أن ٣٤٠ ألف طفل فقط استفاد من حق التعليم. وكان لنا مساهمة؛ فقد فتحنا ١٢ مدرسة داخل سوريا، وفتحنا مدرسة في جرابلس. ولكن هناك أرقام مخيفة لا تذهب إلى المدارس تبلغ حوالي ١١٦٥٠٠٠ طفل. هناك ٧٥ ألفاً يذهبون مباشرة إلى مدارس تركية. ولكن ماذا عن البقية؟ هناك حوالي ٨٠٠ ألف طفل إن لم نعلمهم سيتجهون نحو سبل المخدرات والجرائم. لقد قمنا بحملة (ليدرس الأطفال) وعملنا عملاً ممتازاً مع الولايات والمنظمات المدنية في المدن الأخرى. وفي مدينة عنتاب، حيث معدل السوريين الذين يذهبون إلى المدارس هي أعلى نسبة، نجد أن ٥٠٪ من الأطفال يذهبون إلى المدارس ولكن ٥٠٪ لا يذهبون، إذ لا توجد مدارس كافية ولا توجد فاعلية تجاه ذلك.

لقد ذهبنا إلى المدارس التي خصصت لهم، اكتشفنا أننا قدمنا لهم التعليم ولكننا أخفقنا في تغيير أذهانهم. شكلنا مجموعة مؤلفة من خمسة أكاديميين أتراك وخمسة أكاديميين سوريين، ودرسنا المنهاج السوري. استمر العمل ستة أشهر، كانت مرحلة.. وفي النهاية وجدنا مشكلات جديدة في المنهاج، هناك مشكلات في كتب التاريخ والأدب والجغرافيا؛ فعلى سبيل المثال لا توجد إشارات في التاريخ عن السجلوقيين ولا عن العثمانيين. ويرون حرب (جنت قلعة) حرباً إمبريالية مع العثمانيين. نحن نريد أن يذهبوا إلى المدارس، ولكن نريد أن يكون هناك منهاج غير هذا المنهاج. نقلنا هذا الموضوع إلى الوزارة وراثسة الحكومة وراثسة الجمهورية. قلنا لهم يجب أن تكون هناك دراسة حول هذا الموضوع، وعلى السوريين أن يعرفوا البلد التي يعيشون فيها. من أجل ذلك أصدرنا كتاب (الانسجام الاجتماعي) لكي يعرف السوريون ثقافة الترك. فلتركيها عمارتها وآدابها وفنونها ومجتمعها المدني وسياستها وبنيتها العائلية. نشرنا الكتاب بالعربية والتركية. وزملاؤنا الأكاديميون يحضرون الآن في القسم السوري في بيكام (مركز الأبحاث والدراسات للعلم والتعليم والثقافة) كتاباً جديداً فيه إجابة عن أهم مئة سؤال يتعلق بالحياة في تركيا. منها على سبيل المثال: كيف يستطيع الإنسان السوري أن يملك أو يستأجر وماذا يفعل لو تعرض لحادث، أو ارتكب حادثاً بسيارته، وحول الزواج وما هي الحقوق والواجبات. وأصدرنا جريدة نصف شهرية وباللغتين التركية والعربية، اتحنا الفرصة ليكتب فيها كل السوريين مهما كان مذهبهم أو ملتهم. ترجمنا العشرات من الكتب إلى اللغة العربية لكتاب ومفكرين من أمثال علي عزت بيجوفتش وتولوستوي وعبد الله ناصح علون وغيرهم، نوزعها مجاناً لهم. فنحن نهتم بالجانب الفكري، ونولي للفكر أهمية كبرى، فأكبر حرب في سورية هي حرب العقل بين القديم والجديد وبين الصحيح والخطأ. هناك أكثر من ٢٠٠ صحيفة سورية تصدر للسوريين مدعومة من قبل الغرب تهدف إلى إفساد الفكر وتشويه الحقيقة، تخيلوا أن الذين يدعمون المثلية والشواذ وأن الشيوعيين والملحدون يصدرون كل هذه الصحف بينما عقلاؤنا لا يقدمون للسوريين سوى السلال الإغاثية والخدمات الصحية. وهذا أمر جيد ولكن يجب علينا أن ننقل لهم

تصورنا الإسلامي لإدارة هذه المنطقة؛ لأن التجربة التركية مهمة، لقد استطعنا تجاوز كل العقبات والحوازر من دون التلوث بالتشدد إلى أن وصلنا إلى هنا. وهي تجربة لا مثيل لها في العالمين الإسلامي والعربي وحتى عند المظلومين في كل مكان. كانت هناك حاجة للحديث عن هذه التجربة وقمنا بذلك. من أجل ذلك أنشأنا محطة إذاعية باسم (فجر) يصل بثها إلى أطراف لبنان، وهي تبث من هنا، تشرح للمستمعين مفهوم الأمة المشتركة، وتشرح معنى التقاسم الإنساني، وأن الكليات الخمس الأساسية هي: الروح والنسل والعقل والدين والمال. وهي تبث بالعربية وبالكردية والتركية.

لدينا مشروع افتتاح بيتٍ للثقافة، ليأتي الشباب وليجتمعوا وليتحدثوا ولينتاقشوا مناقشات فكرية، فهي تحتاج للتخمر، وإلا سندهم يتجهون نحو الغلو. نحن نؤمن أن الكتاب أهم من السلاح والغذاء اللذين هناك من يهتم بهما، ولهما مكان مختلف. أما نحن فنسعى لإيصال الكتاب والمعلومة والفكر، وجعلناها مهمتنا، فالجرب لن تنتهي إن لم يغيروا ذهنيتهم.

وفي هذا الإطار لدينا مشروع حول نقل التجارب، فقد أنشأنا طاولة سورية لأكاديميي المجتمع المدني، وقمنا بتجميع السوريين من الشرائح كافة ومن الجنسين وتم دعمهم لإنشاء عدد من الجمعيات، فهناك مثلاً منظمة (منبر الشام) يعمل فيها حوالي ٥٠ متطوعاً، أغلبهم أكاديميون ومن أصحاب الشهادات العليا، وهناك جمعية (بلقيس) تهتم بنشاطات المرأة والأسرة والأيتام، وهناك جمعيات للأطباء والمحامين وكذلك للشباب وللمعوقين وللفنانين. وقد قمنا الأسبوع الفائت بمعرض للرسوم حول الحرب والسلام. وهو معرض يتحدث عن هذه الجغرافيا من الماضي إلى المستقبل مروراً بالحاضر. وفي الرياضة أنشأنا أربعة وعشرين فريقاً تنافسوا فيما بينهم في مسابقة الدوري السوري، ومن ثم انتخب منهم فريق من ١١ لاعباً لعبوا مباراة مع فريق مشكل من اللاعبين الأتراك السابقين وبرعاية ومشاركة من وزير الرياضة والشباب. فالكرة تدور لا دين لها ولا لغة، وكذلك قدمنا مشروع مسابقة التآخي السوري التركي. وفي الفن قمنا بدعم نشاطات في المسرح... نحن لا نرى السوريين كمشكلة، بل هم فرصة أرسلها الله لنا.

في وقفنا ثلاث وعشرون لجنة. في كل لجنة هناك سوريون، نعمل سوية، هم ينقلون هذه التجربة إلى السوريين. ليس هدفنا قيادة السوريين، بل تأهيلهم لقيادة بلادهم بأنفسهم، ونعلمهم ثقافتهم المجتمعية.. ولا نفعل مثل الغرب؛ فهم يجتارون الأذكي والأخير ويتركون البقية. صفوة القول: إن كل ما ذكرته من نشاطات نقوم بها تجاه السوريين إنما نحاول من خلالها أن نركز على العيش المشترك، وأن يعيش السوري ثقافته بكل مكونات الشعب السوري. نحن وسيلة لتجميعهم.

طوبى أركوت: ما هي نشاطاتكم تجاه المرأة والطفل؟

تورغاي ألديمير: تستمر برامجنا بخصوص تعليم الأطفال، ولدينا برنامج لتحقيق الانسجام والتوافق بين أيتامنا وأيتامهم. نقوم ببرامج توعية ودعم نفسي لتخليصهم من الصدمة النفسية. هناك المئات من الأطفال الذين فقدوا أحد الأبوين، واذكر طفلاً حين كلمناه قال: إنها أول لمسة حنان شعر بها بعد ستة أشهر من فقدان والديه، هو الآن من أكثر طلاب صفه اجتهاداً.

لقد قابلنا الكثير من السوريين ممن يحتاج للرحمة والعطف. وحين نُسأل ما هي حاجة السوري نقول للذي يسأل: إن حاجة السوري ما تحتاجه أنت. كيف نرى ذبول أطفالنا خلال يومين إن لم تنتههم بهم؟ فهم كذلك، هم أبناؤنا، هم أمانة استودعها الله عندنا، لدينا فعالية ترفيهية وثقافية للشباب المهمشين. وهناك في تركيا الكثير من المنظمات والجمعيات التي تعمل في هذا المجال، نعمل معهم كمرشدين للسوريين. حتى الآن نهتم بحوالي ٤٥٠ يتيماً و١٦٠٠ عائلة. دون التفرقة بينهم، ودون تمييز، نعمل على تطويرهم وتأهيلهم ونقدم لهم احتياجاتهم.

وبعكس المعروف، فإن نسبة المتعلمين في سورية هي الثانية بعد الفلسطينيين في العالم الإسلامي. كانت النسبة قبل الحرب ٩٣٪ بينما في مصر ٥٨٪. المجتمع السوري مجتمع واعٍ. السوريات شاعرات وكاتبات أكثر من التركيات. زرت سوريا في بداية القرن الحالي ووجدت أن الكثير من النساء تقود السيارات. لدينا هنا اليوم العشرات من الطبيبات والمحاميات والسياسيات والمهندسات والمتنورات، نريد أن تعدل شهادتهن وينخرطن في الحياة الاجتماعية التركية. نحمد الله فقد قطعنا شوطاً مهماً، فالأم الجاهلة لا تستطيع إنشاء جيل واعٍ، نحن رأينا في الخامس عشر من تموز كيف فعل قسم من الجيل البعيد عن هذه التربية الصحيحة إذ وقف مع الانقلابين.

طوبى أركوت: هل لديكم كوقف برنامج لتحقيق الاندماج بين الطلاب السوريين الذين يذهبون إلى المدارس التركية مع الطلاب الأتراك؟

تورغاي ألديمير: حالياً هناك مدارس «اليكدار» بالتعاون مع مديريات التربية في الولايات الجنوبية (أورفا، هاطاي، مرعش، عنتاب، أديان، مالاطيا، أضنة) وبمساعدة وزارة التعليم الوطني نقدم لهم دورات تأهيل. ولكننا نعتقد، حسب وجهة نظرنا، وجوب تعليم السوريين في مدارس مختلفة عن الأتراك لأننا نحن نواجه مشكلة في الدمج. فلا يوجد منهاج متوافق مع ذلك. عشنا هذا الأمر من قبل، كان في السابق كل صفّ يضم يتيماً لم يكن له اسم، كانوا يطلقون عليهم اسم: اليتيم، ويسبب ذلك له عقدة نفسية، فيترك التعليم

وينحرف. مثل هذه الأمور لا تحل بقرارات من أنقرة، يجب أن تكون هناك حلول تلامس القلب، تداوي الجرح. والمجتمعات المدنية هي من تداوي القلوب الجريحة؛ فالدولة يمكن أن تداوي الجروح الظاهرية فقط. وهنا يقع على عاتق ابن الأناضول مهمة كبيرة ومسؤولية جسيمة. يجب أن نطلق حملات تحمل الرحمة والشفقة على السوريين، وأن نخاطبهم بأسمائهم وبتقافتهم. وإلا فسيكون هؤلاء الأطفال تحت تأثير رد فعل كبير نتيجة الإقصاء والتهميش.

طوبى أركوت: هل كانت بداية وقفكم الخيري مع السوريين المهاجرين؟

تورغاري ألددمير: لا، لقد استقبلنا الأكراد من شمالي العراق في الخابور في أثناء حرب الخليج الأولى، نصبنا لهم الخيم. ربما لم يكن لدينا خبرة اليوم وإمكاناته، لكننا كنا هناك. ذهبنا إلى حلبجة لمساعدة الناس هناك، ذهبنا إلى آسيا، عملنا بفاعلية في الميدان في أثناء حرب البوسنة. كل هذه الأعمال كانت تجربة مهمة لنا في أثناء التعامل مع السوريين. فقد أتاحت لنا فرصة التنسيق بين الدولة والجمعيات والسوريين.

طوبى أركوت: هل كان هناك علماء دين بين حركات المجتمع المدني السوري والعراقي الذي تعمل معه؟

تورغاري ألددمير: حين بدأت الحرب في سورية قلنا لنجمع العلماء. وجمعنا حوالي مئتي عالم دين سوري، وقمنا بورشة عمل استمرت ليومين حول ماذا يحدث في سورية. كنا نرى ضرورة أن يكون العلماء في المقدمة. طبعاً كان هناك الكثير من العوائق في البداية، فبعضهم لم ير من قبل الآخرين، وقسم منهم لم يرض بأن يكون بجانب قسم آخر. لا أستطيع أن أقول إن علماء الدين السوريين كانوا على قدر المسؤولية. طبعاً هناك استثناءات، فهناك القوي والشجاع الذي رجح للجهة مفضلاً الاستشهاد على الجلوس هنا. ولكن قسماً منهم هروا إلى أوروبا ومنهم من ذهب إلى الدول العربية وتركوا مجتمعهم. هنا في تركيا بعض العلماء. نتقابل معهم بين فترة وأخرى، همنا المشترك تعليم الأطفال، ولأجل هذا ندعو علماء الدين السوريين لتحمل المسؤولية من جديد.

طوبى أركوت: ما هي أهم المشكلات التي يعاني منها السوري برأيك؟ وهل تعتقد أن الذين يعيشون

داخل أو خارج المخيمات يملكون الشروط الكافية للحياة؟

تورغاري ألددمير: نكرر قولنا إننا لا نرضى بعيش ضيوفنا في المخيمات. لا يمكن أن تكون هناك حياة إنسانية إسلامية في مساحة لا تتجاوز الـ ١٠-١٥ متر مربع. لا يمكن أن تكون هناك حياة عائلية. الطفل الذي يولد هناك لا يمكن أن يحمي الحضارة الإسلامية. لا يمكن لهذا الطفل أن يكتسب الثقة لمقاومة الإمبريالية. نحن هنا نحمي أبدانهم، وهذا جهد مشكور للدولة. ولكن المخيم هو مكان مؤقت، لا يمكن أن يعيش

الإنسان فيه ٥-٦ سنوات. فبموجب عقيدتنا ليس من سمة المسلم أن يترك غيره يصاب بما يكرهه لنفسه. وأنا لا أرضى أن أعيش في تلك الخيمة. لذا علينا أن نتقدم خطوة إلى الأمام، وأن نقلهم فوراً بعد ستة أشهر إلى المدينة. ومن الخطأ أن تنشأ أحياء خاصة بهم، يجب أن نتخلص من كلمة (هم). رئيس الجمهورية يقول في معاهدة لوزان: تم رسم حدود اتفاقية سايكس بيكو، ولكن انظروا إلى التاريخ. قبل مئة عام كانت سورية جزءاً من الدولة العثمانية، وكنا نرسل لها الوالي من هنا. ولا أقول اليوم أن نرسل الوالي من هنا، ولكن هناك درع الفرات من جهة وبناء جدار عازل من جهة، هذه تصرفات تقسم ثقافتنا، لأجل هذا عنتاب نموذج مهم، وأشكر هنا الوالي والمسؤولين في البلديات لتحملهم المسؤولية. والشكر لكل المؤسسات المدنية ولشعبنا. أنا أتبع الأخبار الأمنية في المدينة ووجدت أن نسبة السوريين المرتكبين للمخالفات أقل بكثير من نسبة الأتراك، والمسؤولون السوريون أقل من المسؤولين الأتراك. وقد أخذنا هؤلاء المسؤولين وقمنا بتدريهم وتأهيلهم للعمل. وسبب وجودهم عند إشارات المرور بحالة بائسة هو عدم قيام المسؤولين والإداريين في أنقرة بأعمالهم كما يجب.

يداول الله الأيام بين الناس، فالسوريون ليسوا متسولين ولا لصوصاً، وليسوا جاهلين ولا بلا بثقافة، وليسوا محتاجين للمال. هم في هذه الفترة كانوا أصدقاء جيدين، وجيراناً جيدين، توجد حوالي ٩٠٠ شركة سورية في المدينة، يساهمون في تحريك العجلة الاقتصادية، هناك أكثر من ٤٠ عمالاً كبيراً. السوريون يعملون في كل القطاعات، وهم مهرة، وطبعاً لكل مجتمع شواذه ومشاكله. هذه مدينة تسودها الرحمة والشفقة، لا تجد إنساناً في الشارع. مرة رأيت تركيان يتجادلان على استضافة ضيف، اتفقا في النهاية أن تكون الاستضافة يوماً عنده ويوماً عند الآخر. نحن بين يدي امتحان. ألا توجد مشكلات بيننا؟ لدينا أخطاء، لدينا نواقص، هناك لحظات جرحنا فيها السوريين، ونحن نعمل على تذليل الصعاب وحلها بالنقاش مع بعضنا بعضاً. لم يحدث قط في هذا العالم ما يجري هنا؛ ٣٥٤ ألف سوري يعيشون في عنتاب، أي خمس عدد السكان. ولكن هناك توافق، أوروباً تقوم باستفتاء من أجل عشرة أو عشرين أو خمسين شخصاً. الإنسانية عندنا؛ لا نميز بين فقير وبين غني، لم نفرق بين مسلم وبين مسيحي أو غير مسلم. اكتشفنا بعد عام أن بعض الذين عرفناهم هم دروز أو مارون أو مسيحيون. نعمل سوية. سألني ذلك الرجل هل تعرف من أنا؟ أنا لست مسلماً، كان ذلك الشخص هو سينارست درزي. وما سبب التفجيرات هنا؛ تفجيرات داعش والسفارة الأميركية والبي ك ك، من أجل ماذا؟ كل ذلك من أجل إشعال فتيل الحرب الأهلية هنا، ولكنهم لن يقدرُوا، لأننا واعون ومؤمنون بعملنا من أجل أجندتنا.

طوبى أركوت: لو فكرنا بطول الحرب، هل تعد تركيا المهاجرين بشيء ما في المستقبل أم أن المهاجرين

سيوجهون نحو الغرب؟

تورغاري ألدمير: لقد توقف عشق المهاجرين للغرب، لأن الغرب سراب. قسم من المهاجرين عادوا عندما خطت تركيا خطوة.. على سبيل المثال حين طلبت تركيا توظيف أكاديميين تقدم حوالي ٥٠٠٠ أكاديمي خلال أسبوع. قسم منهم قال أنا أرضى بنصف راتب الغرب إن حصلت على عمل في تركيا. ولكن تركيا تأخرت كثيراً، لا أستطيع أن أغفر للبيروقراطية، نحن نعمل هنا والعمل يتيه في دهاليز أنقرة كجريان نهر في الصحراء.

لا توجد مشكلة اسمها سوريا. هذا مستقبل تركيا والمنطقة. أمن دمشق من أمن تركيا. ليست حلب وإنما دمشق؛ فطالما دمشق هكذا تركيا لن تشعر بالطمأنينة. لا توجد دولة يبدأ أمانها من حدودها. وهذا ما شرحه السيد رئيس الجمهورية عدة مرات. إن لم نضع نظاماً لما بعد الحدود لا يمكن أن نشعر بالأمن هنا. ولا يعني ذلك أن الأتراك بقوا دون عمل؛ فهناك مجالات وأماكن كثيرة يمكنهم الاستفادة منها. هناك ٣ ملايين سوري يعرف العربية، ونحن لا نعرف لغة ديننا، أو من أن تركيا تخطو خطوات جديدة ولكنها بطيئة. فالقضية السورية ليست قضية أمنية وحسب، فوجود ٣ ملايين سوري هنا فرصة كبيرة لتركيا للتخمر والمساهمة في نشر السلام في العالم الإسلامي وفي المنطقة.

طوبى أركوت: كيف تقيم أداء الدولة ومنظمات المجتمع المدني من ناحية المساعدات المادية المقدمة

للمهاجرين السوريين؟

تورغاري ألدمير: الدولة صرفت كثيراً على المخيمات في حين نجد أن تسعة من أصل عشرة من السوريين يعيشون في المدن. كما أن هناك ثلاثة ملايين سوري خارج الحدود نهتم بهم؛ أي في الحقيقة نحن نهتم بستة ملايين سوري. وعدد السكان على الحدود يتضاعف، وتركيا تؤمن احتياجاتهم؛ فهناك خدمات جادة وفعالة وكبيرة، ولكن أغلبها محصور في الغذاء بنسبة ٧٠٪، و١٥-٢٠٪ للخدمات الصحية. ولا توجد نسبة للتعليم ولا للثقافة ولا للفن ولا للعمرة ولا حتى للسنيما. في الغرب يقدمون زجاجة ما ويصورون ثلاثة أفلام، ما قدمناه وما فعلناه غير معروف. فنحن على سبيل المثال قمنا بالتعاون مع (درويش زعيم) أهم مخرجي تركيا لزيارة المخيمات لعدة مرات، وسنعمل معاً لإخراج فيلم عن سوريا. وأنا أدعو منظمات المجتمع المدني إلى التوجه نحو هذا المجال. ساعدونا لساعدهم في شرح قضيتهم. فنحن نقوم بمشروع (تاريخ صوتي) بالتعاون

مع درويش زعيم وبيشراف كمال أوزتورك، وهو مشروع بدأنا به حقيقة. ونقوم بإلقاء ٥٥٠ سؤالاً على حوالي ١٠٠ (مفكر، صحفي، عالم، رجل أعمال، امرأة، طفل، شاب) سوري لديه حكاية ليسجلها أمام الكاميرا ويحكيها. رأينا من بكى وهو يتذكر، يروي أشياء كان قد نسيها. يجب تخزين هذا وإظهاره للعالم، ويجب إسماع العالم عن الجريمة المرتكبة بحق الإنسانية. ولكن لا أحد يفكر في ذلك. الاهتمام قائم على بناء المخيمات فقط، ولكن لا أحد مهتم بما يحدث وما حدث وما يجري في سوريا..

يجب أن نتجاوز المساعدات المادية من غذاء وصحة. يجب أن نتوجه بأعمالنا ونشاطاتنا إلى الفكر والعقل والثقافة والعقيدة، ويجب أن نعطي أولوية لذلك. نحن نقدم لهم مساعدات غذائية والغرب يقدم لهم الكتب، نحن نشبع بطونهم والغرب يُشبع أفكارهم. نحن لن نستطيع الوصول إليهم حين تنتهي الحرب، إذ سيكون الغرب قد سيطر على أفكارهم.

أخذت أمريكا الأكراد في حرب الخليج الأولى، فعلمتهم ودربتهم، وأنشأت أمريكا صغيرة هناك، وهم يفعلون ذلك في سوريا، يجب أن نظهر امتعاضنا تجاه ذلك.

طوبى أركوت: برأيكم هل تستند الأفكار السلبية المتشكلة لدى الأتراك عن المهاجرين السوريين إلى حقائق أم لا؟

تورغاي ألدмир: هناك بعض القلق حيال ذلك. هناك قسم يرتكب أخطاء، ولكن في ثقافتنا واعتقادنا لا يقابل الخطأ بمثله، ولا نُشهر ذلك، وهذا يقربنا من الله. قد يفعل بعض السوريين الأخطاء. قسم منهم بسبب الحاجة، وقسم نتيجة الحرية التي وجدها هنا - وكان مضغوطاً في بلد يحكمه نظام المخابرات - وارتكب بعض الأخطاء لعدم تفهم الوسط الذي هو فيه. ولكن ليس كل سوري هكذا، ولأجل هذا من الضروري وضع دروس عن الانسجام في المدارس. ومن الضروري التعرف على بعضنا بعضاً. فالإنسان عدو للذي لا يعرفه. ومع كل أسف إعلامنا لا يعمل كما يجب في هذا الصدد.

طوبى أركوت: كيف تقرأ الجنسية أو المعادلة الأمية بالنسبة للسوريين؟ وهل نحن بحاجة إلى حزمة قوانين لتأمين حقوق المهاجرين بشكل شرعي أم يكفي وعي الأمة والحفاظ على ذلك؟

تورغاي ألدмир: مع كل أسف يسبب مفهوم الجنسية والقومية في هذا العالم مشكلات كثيرة. نحن نعيش معاً كبشر في هذا العالم. لا يمكن أن يكون شيء لا نملكه ميزة لنا. فأنا ولدت هنا، والسوري ولد هناك، التقاسم هو الأساس. ويجب أن يكون هناك ناظم لهذا الأمر بعيد عن العاطفة والوجدان. لنترك السوريين

وننظر إلى دستورنا الحالي فقسّم من الأكراد لا يجدون أنفسهم فيه؛ لذا يجب أن يكون لنا دستور غني بالدين واللغات والثقافات إضافة إلى القوانين. فالأناضول كان حوضاً للحضارة، وعاصمة الدولة العثمانية العلية، هنا كانت العدالة للجميع والحرية للجميع والوجدان والرحمة للجميع تحت مظلة واحدة.

رؤيتنا للوطن هي أن الأناضول عاصمته. دولتنا الحقيقية هي تلك الجغرافية التي نحملها في قلوبنا من إفريقية وآسية والشرق الأوسط والبلقان. لا حدود للرحمة والوجدان والشفقة، لا ننظر لهذا إن كان سورياً أو تركيا، هنا يوجد مريض، جريح، لا ننظر إلى عرقه وملته، هل هو إنسان؟ أليس هو كائناً حياً؟ وكما قال السلف: «أحيي الإنسان دون النظر إلى مذهبه أو مشربه حتى تحيا الدولة» من هذا التصور يجب أن نبدأ.